

АНОТАЦІЯ

У роботі досліджено теоретико-методичні засади вивчення прямих іноземних інвестицій та їхній вплив на економічний розвиток. Розкрито сутність і класифікацію іноземних інвестицій, зосереджено увагу на механізмах їхнього впливу на розвиток регіону та визначено методичні підходи до їхнього аналізу. Проаналізовано сучасний стан і динаміку залучення прямих іноземних інвестицій у Львівську область, вивчено галузеву та географічну структуру інвестиційних потоків. Особливу увагу приділено оцінці впливу іноземних інвестицій на соціально-економічний розвиток області, зокрема через аналіз ключових показників. У роботі запропоновано напрями активізації іноземного інвестування, обґрунтовано інструменти та механізми стимулювання іноземних інвестицій на регіональному рівні, а також визначено перспективи їхнього розвитку в контексті інтеграції у глобальну економіку.

Ключові слова: прями іноземні інвестиції, економічний розвиток, інвестиційна структура, механізми стимулювання, регіональна економіка.

ANNOTATION

The paper explores the theoretical and methodological principles of studying foreign direct investment and its impact on economic development. The essence and classification of foreign investment are revealed, attention is focused on the mechanisms of their impact on the development of the region, and methodological approaches to their analysis are determined. The current state and dynamics of attracting foreign direct investment to the Lviv region are analyzed, the sectoral and geographical structure of investment flows is studied. Particular attention is paid to assessing the impact of foreign investment on the socio-economic development of the region, in particular through the analysis of key indicators. The paper proposes directions for activating foreign investment, substantiates the tools and mechanisms for stimulating foreign investment at the regional level, and also determines the prospects for their development in the context of integration into the global economy.

Keywords: foreign direct investment, economic development, investment structure, incentive mechanisms, regional economy.

УДК 32.14, 330.322

Ляшенко М.Ю. Прямі іноземні інвестиції як фактор економічного розвитку Львівської області. – Кваліфікаційна робота. Кафедра міжнародних економічних відносин та маркетингу. – Дубляни, ЛНУП, 2024.

72 с. текст., 3 розділи, 12 рис., 3 табл., 53 літературних джерела.

У кваліфікаційній роботі розглянуто теоретико-методичні основи дослідження прямих іноземних інвестицій та їхнього впливу на економічний розвиток. Визначено сутність та класифікацію ПІІ, досліджено механізми їхнього впливу на розвиток регіону, а також обґрунтовано методичні підходи до аналізу ПІІ.

У роботі проведено аналіз сучасного стану і динаміки залучення ПІІ у Львівську область. Окрему увагу приділено галузевій та географічній структурі інвестицій, що дозволило виявити ключові тренди та особливості інвестування в регіоні. Здійснено оцінку впливу іноземних інвестицій на соціально-економічний розвиток Львівської області на основі аналізу основних показників.

Запропоновано напрями активізації іноземного інвестування в регіоні, включаючи інструменти стимулювання, вдосконалення механізмів залучення ПІІ, а також перспективи їхнього розвитку у контексті інтеграції області до глобальної економіки.

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК

- 1.1. Сутність та класифікація прямих іноземних інвестицій: основні теоретичні підходи
- 1.2. Механізми впливу іноземних інвестицій на економічний розвиток регіону
- 1.3. Методичні підходи до дослідження прямих іноземних інвестицій

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТАНУ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ У ЛЬВІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

- 2.1. Сучасний стан і динаміка залучення прямих іноземних інвестицій у Львівську область
- 2.2. Галузева та географічна структура прямих іноземних інвестицій
- 2.3. Оцінка впливу прямих інвестицій на економічний баланс Львівщини

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ АКТИВІЗАЦІЇ ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТУВАННЯ У ЛЬВІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

- 3.1. Інструменти та механізми стимулювання іноземних інвестицій на регіональному рівні
- 3.2. Перспективи розвитку прямих іноземних інвестицій у Львівській області

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК

ВСТУП

В умовах глобалізації економіки прямі іноземні інвестиції мають вирішальне значення для забезпечення економічного розвитку регіонів. Вони є джерелом довгострокового капіталу, який стимулює економічне зростання, сприяє модернізації виробничих потужностей, підвищує рівень зайнятості населення, зростає продуктивність праці та впровадження новітніх технологій. Для України, яка активно інтегрується у світове господарство, залучення іноземних інвестицій стає одним із ключових завдань економічної політики, після чого вони сприяють зменшенню структурних дисбалансів в економіці, підвищенню конкурентоспроможності та стійкості розвитку. Львівська область як прикордонний регіон із розвинутою інфраструктурою, вигідним географічним положенням та високим людським капіталом має значний потенціал для залучення прямих іноземних інвестицій.

За останнє десятиліття Львівщина демонструє позитивну динаміку залучення іноземного капіталу, що пояснюється близькістю до країни Європейського Союзу, низькою вартістю робочої сили, а також розвинутою транспортною та логістичною інфраструктурою. Разом із тим, потенціал регіону залишається недостатньо використаним, що зумовлює потребу вивчення чинників і бар'єрів залучення іноземного капіталу. Залучення прямих іноземних інвестицій може служити основою для стійкого розвитку економіки регіону, однак їх ефективність залежить від створення сприятливих умов та вдосконалення інвестиційної політики, а також від регулювання взаємодії між місцевою владою та інвесторами.

Метою кваліфікаційної роботи є визначення ролі та впливу прямих іноземних інвестицій на економічний розвиток Львівської області, а також розробка рекомендацій щодо підвищення інвестиційної привабливості регіону для забезпечення стійкого економічного зростання.

Для досягнення поставленої мети було сформульовано наступні завдання:

- проаналізувати сучасний стан і динаміку залучення прямих іноземних інвестицій у Львівську область та використовувати їх основні джерела;
- вивчити вплив інвестицій на ключові економічні показники регіону, зокрема на зайнятість, виробничий потенціал, рівень доходів населення та розвиток інфраструктури;
- дослідити чинники, які стимулюють або підтримують залучення прямих іноземних інвестицій до Львівської області, зокрема економічні, соціальні та адміністративні аспекти;
- оцінити конкурентні переваги та потенціал Львівської області для залучення прямих іноземних інвестицій у порівнянні з іншими регіонами України;
- визначити роль місцевих і державних органів влади у створенні сприятливого інвестиційного клімату в регіоні;
- розробити практичні рекомендації для органів місцевого самоврядування та інших стейкхолдерів щодо ефективності залучення прямих іноземних інвестицій в економіку Львівської області та посилення її конкурентоспроможності.

Об'єктом дослідження є економічний розвиток Львівської області, зокрема фактори та умови, що сприяють його стимулюванню та стабільному зростанню.

Предметом дослідження є прямі іноземні інвестиції як фактор економічного розвитку регіону, їх вплив на економічну активність, рівень життя населення та структуру економіки Львівської області, а також умови і механізми залучення прямих іноземних інвестицій в регіон.

У кваліфікаційній роботі використовувалися різні економічні, статистичні та соціологічні методи, які дозволили провести всебічний аналіз поточного стану і тенденцій інвестиційної діяльності у Львівській області, а також оцінити ефективність прямих іноземних інвестицій як фактору економічного зростання. Крім того, діє порівняльний аналіз із сусідніми

регіонами та країнами для визначення конкурентних переваг Львівщини в контексті залучення іноземного капіталу.

Практичне значення дослідження полягає в розробці рекомендацій для органів регіональної влади щодо покращення інвестиційного клімату Львівської області. Отже, запропоновані заходи можуть бути використані для розробки регіональних програм залучення прямих іноземних інвестицій, спрямованих на підвищення інвестиційної привабливості регіону, що сприятиме сталому розвитку та зростанню добробуту населення.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК

1.1. Теоретична сутність та класифікація прямих іноземних інвестицій

Прямі іноземні інвестиції є однією з ключових форм міжнародного руху капіталу, яка забезпечує довгострокову економічну інтеграцію між країнами. У сучасній економічній науці прямі інвестиції розглядаються як форма вкладення капіталу іноземними інвесторами у виробничі або інші активи в іншій країні з метою встановлення ефективного контролю над їхнім управлінням. Основною характеристикою ПІ є прагнення інвестора до отримання стабільного прибутку від діяльності підприємства або проекту, а також доступу до нових ринків, технологій і ресурсів.

Класичне визначення прямих іноземних інвестицій вперше було введено у роботах Дж. Даннінга, який акцентував увагу на довгостроковому характері капіталовкладень та прагненні інвестора до контролю над інвестованим об'єктом [1]. За визначенням Конференція ООН з торгівлі та розвитку ЮНКТАД їх трактують як міжнародні інвестиції, які здійснюються з метою отримання довготривалого інтересу та впливу на управління підприємством [53]. Організацією промислового розвитку ООН пропонується таке визначення: «ПІ (ПІІ) є чистим притоком інвестицій з метою придбання довготермінового впливу на управління підприємством (10 % від акцій або паїв з правом голосу або кількох голосів), яке знаходиться у країні, відмінній від держави-інвестора. Вони становлять суму інвестицій в акції, реінвестицію прибутків, інші довготермінові та деякі короткотермінові капітальні потоки» [17].

Згідно Закону України «Про режим іноземного інвестування» під іноземними інвестиціями розуміють «цінності, що вкладаються іноземними інвесторами в об'єкти інвестиційної діяльності відповідно до законодавства

України з метою отримання прибутку або досягнення соціального ефекту» [43]

Теоретична сутність прямих іноземних інвестицій розглядається у рамках різних підходів, які включають економічні, політичні та соціальні аспекти. У класичній економічній теорії їх розглядаються як засіб мобілізації капіталу для країн із дефіцитом внутрішніх ресурсів. У рамках кейнсіанської традиції – як чинник підвищення сукупного попиту через створення нових підприємств і робочих місць. Теорії зростання, зокрема модель Солоу, акцентують увагу на внеску ПІІ у накопичення капіталу та підвищення продуктивності праці [46].

Сучасні підходи до аналізу прямих іноземних інвестицій ґрунтуються на теоріях міжнародної торгівлі, зокрема теорії конкурентних переваг М. Портера та моделі ОЛІ (O-L-I Paradigm) Дж. Даннінга. Теорія ОЛІ пояснює мотиви здійснення ПІІ через три основні категорії: переваги власності (ownership advantages), розташування (location advantages) та інтерналізації (internalization advantages) [35]. Ці чинники визначають рішення інвесторів щодо вибору конкретного ринку та форми інвестування.

Окрім теоретичного обґрунтування сутності прямих іноземних інвестицій, важливим є їхнє розмежування за певними критеріями, що дозволяє зрозуміти специфіку різних форм і напрямів інвестування. Класифікація ПІІ може бути здійснена за кількома підходами, залежно від мотивації інвесторів, структури капіталовкладень та географічного спрямування.

Згідно з чинним законодавством іноземні інвестори можуть здійснювати інвестиції в економіку України в таких формах:

– часткової участі у підприємствах, що створюються спільно з українськими юридичними і фізичними особами, або придбання частки діючих підприємств;

- створення підприємств, що повністю належать іноземним інвесторам, філій та інших відокремлених підрозділів іноземних юридичних осіб або придбання у власність діючих підприємств повністю;

- придбання, не заборонене законами України, нерухомого чи рухомого майна, а також будинки, квартири, приміщення, обладнання, транспортні засоби та інші об'єкти власності, шляхом прямого одержання майна та майнових комплексів або у вигляді акцій, облігацій та інших цінних паперів;

- придбання самостійно або за участю українських юридичних чи фізичних осіб прав на користування землею та використання природних ресурсів на території України;

- придбання інших майнових прав;

- господарської (підприємницької) діяльності на основі угод про розподіл продукції;

- в інших формах, які не заборонені законами України, зокрема без створення юридичної особи на підставі договорів із суб'єктами господарської діяльності України [43].

Згідно з класифікацією за мотивацією інвесторів, виділяють ринково-орієнтовані, ресурсно-орієнтовані та ефективно-орієнтовані прямі іноземні інвестиції. Ринково-орієнтовані інвестиції спрямовані на розширення доступу до нових споживчих ринків, зокрема у країнах із високим рівнем доходів населення. Ресурсно-орієнтовані інвестиції передбачають використання природних, трудових або інших ресурсів, доступних у приймаючій країні. Ефективно-орієнтовані ПІІ реалізуються з метою оптимізації витрат через використання економії на масштабах або доступу до більш дешевих виробничих ресурсів.

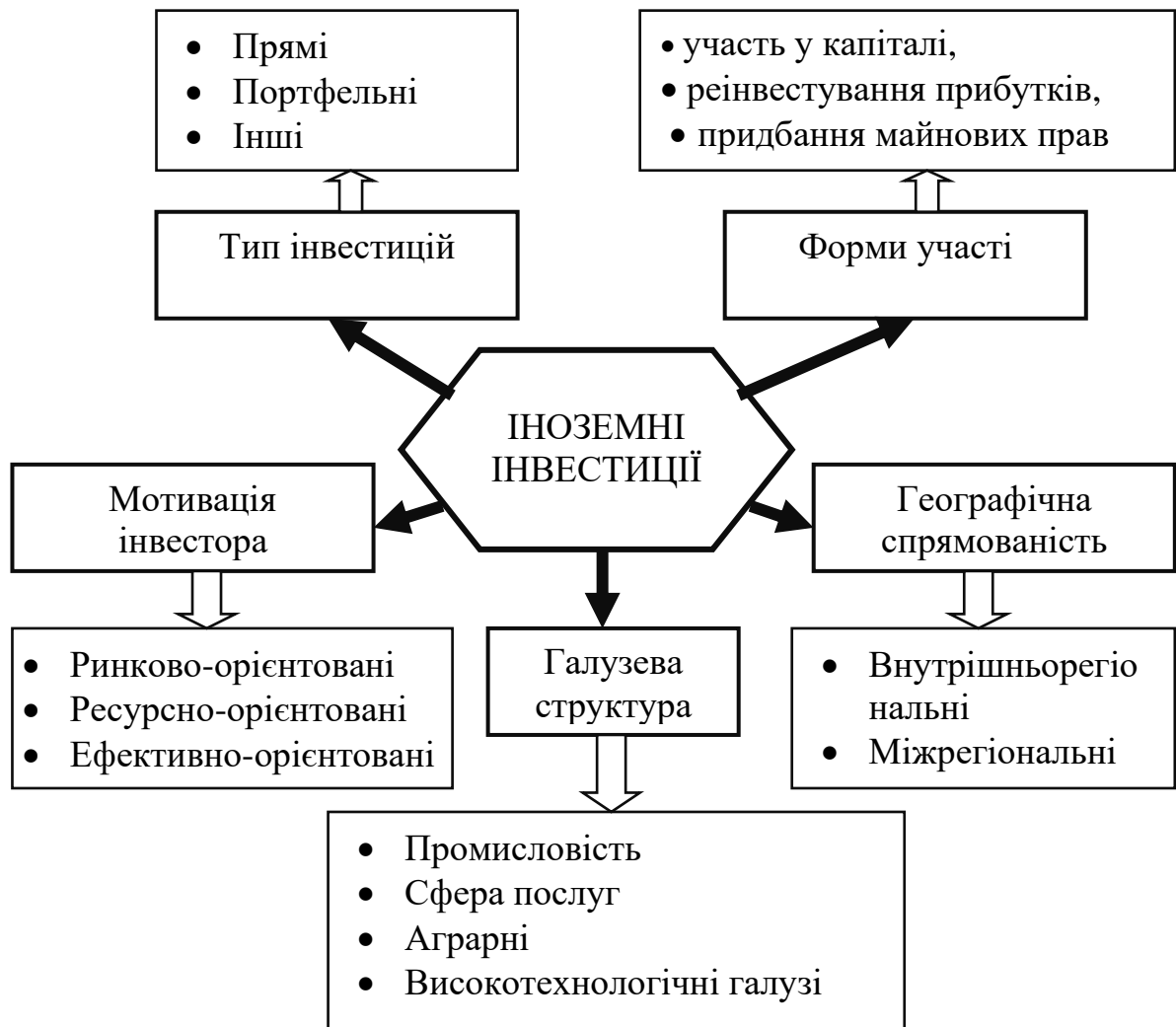

Рис. 1.1. Система класифікації іноземних інвестицій

Джерело: власна розробка

Така класифікація дозволяє глибше зрозуміти мотиви іноземних інвесторів та спрогнозувати можливі економічні ефекти від їхньої діяльності. У наступних частинах розглядатимуться інші аспекти класифікації ПІІ, які сприяють формуванню цілісної картини про роль цієї форми капіталовкладень у міжнародній економіці.

Прямі іноземні інвестиції є важливим інструментом міжнародної економічної інтеграції, що формує передумови для економічного зростання як у країнах-донорів, так і в країнах-реципієнтах. У сучасному глобалізованому світі прямі іноземні інвестиції відіграють важливу роль у зміцненні міжнародних економічних зв'язків, сприяючи обміну технологіями, знаннями та інноваціями. Аналіз теоретичних підходів до

визначення прями іноземні інвестиції та їхньої класифікації дозволяє виявити основні механізми функціонування цієї форми капіталовкладень.

У рамках інституційної теорії прями іноземні інвестиції розглядаються як елемент глобального економічного середовища, який формується під впливом інституційних факторів, таких як правові норми, державна політика, економічні угоди й культурні особливості. Наприклад, роботи Д. Норта акцентують увагу на тому, що розвиток ефективних інститутів сприяє зниженню трансакційних витрат і створює сприятливі умови для інвестицій [4]. Таким чином, рівень інституційного розвитку приймаючої країни є одним із ключових чинників привабливості для іноземних інвесторів.

Ще один важливий підхід до розуміння сутності ПІІ базується на теорії транснаціональних корпорацій. Здійснюючи прями іноземні інвестиції, ТНК переміщують через національні кордони великі виробничі ресурси. Таке переміщення з країн, де вони є в надлишку, в країни, що відчують їх нестачу, сприяє ефективному розміщенню світових факторів виробництва і, як наслідок, – зростанню виробництва у світі [20, с. 76].

Крім мотиваційної класифікації, прями іноземні інвестиції можна класифікувати за формою реалізації. Виділяють дві основні форми: вкладення в акціонерний капітал і реінвестування доходів. Вкладення в акціонерний капітал передбачають придбання контрольного пакету акцій підприємства в приймаючій країні, що дозволяє інвестору брати активну участь в управлінні підприємством. Реінвестування доходів, у свою чергу, передбачає спрямування отриманих прибутків на розвиток підприємства, яке є об'єктом інвестування.

Ще одним важливим критерієм класифікації є географічне спрямування прями іноземні інвестиції. Інвестиції можна поділити на внутрішньорегіональні, які здійснюються між країнами одного регіону, і міжрегіональні, що передбачають рух капіталу між різними частинами світу. Наприклад, Європейський Союз є найбільшим регіоном-донором і

реципієнтом ПІІ, що свідчить про високу інтеграцію його економік. У той же час зростає значення країн Азії, зокрема Китаю та Індії, які стають як великими реципієнтами, так і донорами інвестицій.

Класифікація прямих іноземних інвестицій за галузевою належністю також заслуговує на увагу. Виділяють інвестиції у промисловість, сільське господарство, енергетику, сферу послуг і високотехнологічні галузі. Найбільші обсяги інвестицій спрямовуються в обробну промисловість і сферу послуг, що зумовлено їхньою ключовою роллю у формуванні доданої вартості. Проте в останні роки спостерігається зростання інвестицій у високотехнологічні сектори, зокрема інформаційні технології, біотехнології та відновлювану енергетику.

Прямі іноземні інвестиції є складним економічним явищем, яке інтегрує в собі аспекти міжнародного руху капіталу, передачі технологій та взаємодії економічних суб'єктів у глобальному просторі. Їхній аналіз дозволяє зрозуміти, яким чином прямі іноземні інвестиції сприяють економічному зростанню, інноваційному розвитку та підвищенню конкурентоспроможності приймаючих країн.

Важливою теоретичною основою для розуміння ПІІ є еволюція економічної думки. Зокрема концепція абсолютних переваг А. Сміта, свідчить, що «в умовах обмежень на вивіз грошового капіталу курс національної валюти знижується, ціни підвищуються, бо кількість грошей (золота і срібла) перевищує дійсний попит в країні» [44]. У цьому випадку ніщо не може перешкодити вивезенню грошей із країни. Теорія глобальних ланцюгів доданої вартості, розроблена Г. Герєффі, підкреслює, що ПІІ створюють передумови для включення приймаючих країн у глобальні виробничі процеси, сприяючи створенню нових робочих місць, підвищенню технологічного рівня виробництва та диверсифікації експорту [46].

Крім того, у межах інституціональної економіки прямі іноземні інвестиції розглядаються як механізм зниження трансакційних витрат через створення спільних підприємств, укладення контрактів на довгострокове

постачання та розвиток міжфірмових кооперацій. Роботи О. Вільямсона акцентують увагу на тому, що іноземні інвестори сприяють поліпшенню корпоративного управління, підвищенню прозорості фінансових потоків і впровадженню міжнародних стандартів звітності [14].

У контексті класифікації прямих іноземних інвестицій важливим є аналіз їхнього впливу на соціально-економічний розвиток приймаючих країн. Виділяють три основні моделі впливу прямих іноземних інвестицій (рис. 1.2).

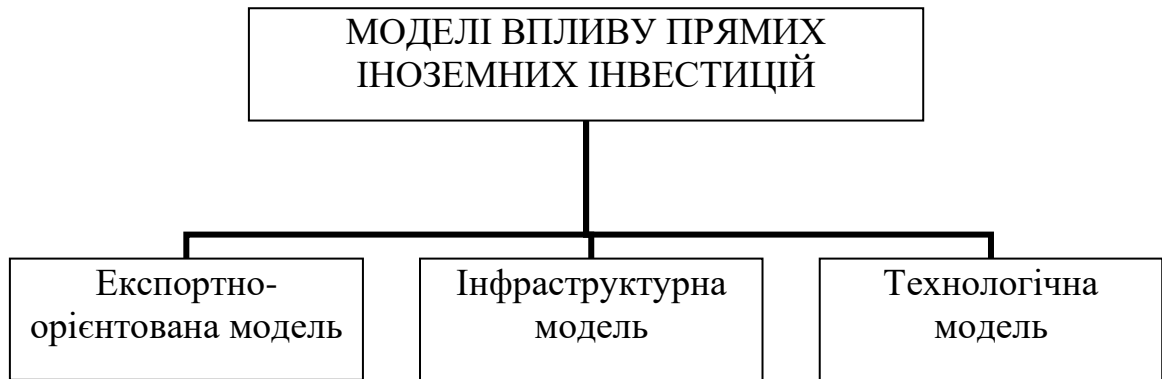

Рис. 1.2. Моделі впливу прямих іноземних інвестицій

Джерело: власна розробка

Експортно-орієнтована модель передбачає спрямування на створення експортних підприємств, які забезпечують доступ до міжнародних ринків та підвищують валютні надходження. Інфраструктурна – капіталовкладення використовуються для розвитку транспортної, енергетичної та комунікаційної інфраструктури, що створює умови для економічного зростання в інших секторах. Технологічна – інвестиції сприяють передачі знань і інновацій, які стають основою для підвищення продуктивності та конкурентоспроможності.

За впливом на приймаючі економіки прямі іноземні інвестиції також класифікують на горизонтальні, вертикальні та конгломератні. Горизонтальні ПІІ спрямовані на створення підприємств, які здійснюють аналогічні види діяльності в різних країнах. Це характерно для компаній, які прагнуть оптимізувати виробництво та розширити географію збуту. Вертикальні ПІІ передбачають інтеграцію інвестора у ланцюг виробництва, наприклад, через

створення дочірніх компаній для постачання сировини або продажу готової продукції. Конгломератні ПП є менш поширеними й характеризуються інвестуванням у галузі, які не мають безпосереднього відношення до основної діяльності компанії.

Аналіз показує, що ефективність прямих іноземних інвестицій залежить від багатьох факторів, зокрема рівня економічного розвитку, стабільності регуляторного середовища та наявності інфраструктури. Зокрема, дослідження, проведені ЮНКТАД [52], підтверджують, що країни з високим інституційним розвитком отримують більші вигоди від ПП, ніж ті, де відсутня прозорість у прийнятті рішень та існують корупційні ризики.

Таким чином, прямі іноземні інвестиції є багатограним явищем, яке включає економічні, соціальні та інституційні аспекти. Їхня класифікація за моделями впливу, формами реалізації та напрямками сприяє глибшому розумінню їхньої ролі у глобальному економічному середовищі. Використання цих знань дозволяє розробляти ефективні стратегії залучення іноземних інвестицій для забезпечення сталого розвитку приймаючих країн.

1.2. Механізми впливу іноземних інвестицій на економічний розвиток регіону

Іноземні інвестиції є інструментом стимулювання економічного розвитку регіонів, що дозволяє залучати додаткові фінансові ресурси, технології, знання та досвід, необхідні для модернізації економіки. Розвиток міжнародної економічної співпраці та глобалізаційні процеси значно підвищують значення іноземних інвестицій як ключового чинника підвищення конкурентоспроможності регіонів і забезпечення їх сталого розвитку.

Окремі вчені обґрунтовують такі напрями інвестиційної політики регіону, як «встановлення прозорого та конкурентного середовища для інвестиційної діяльності на засадах застосування мінімально необхідного

регуляторного втручання державних органів, створення системи потужної непрямой підтримки інвестиційних процесів регіонах з мінімізацією дотаційного підходу; створення системи інформаційного супроводу; реалізація стратегічних переваг окремих регіонів відповідно до наявних передумов щодо розвитку стратегічно значущих видів економічної діяльності» [46].

Іноземні інвестиції впливають на економічний розвиток регіону через кілька основних механізмів. Перш за все, це прямий фінансовий вплив, який полягає у збільшенні обсягу капіталу, доступного для реалізації інфраструктурних, промислових та соціальних проєктів. Надходження іноземного капіталу сприяє створенню нових підприємств, модернізації виробничих потужностей та підвищенню продуктивності праці. Зокрема, в умовах обмеженості внутрішніх ресурсів іноземні інвестиції стають одним із найважливіших джерел фінансування розвитку стратегічних галузей, таких як енергетика, транспорт і сільське господарство.

Другий механізм пов'язаний із технологічним трансфером. Інвестори, залучаючи свої фінансові ресурси, одночасно передають регіону сучасні технології, інноваційні рішення та практики управління. Це стимулює підвищення ефективності місцевих підприємств, сприяє створенню конкурентоспроможної продукції та формуванню нових виробничих ланцюгів. Крім того, завдяки співпраці з іноземними інвесторами працівники регіону отримують доступ до передового досвіду, що сприяє підвищенню їхньої кваліфікації та професійного зростання.

Третій механізм впливу іноземних інвестицій на економічний розвиток регіонів полягає у стимулюванні зайнятості. Створення нових підприємств і модернізація існуючих виробництв призводить до збільшення попиту на робочу силу, що, у свою чергу, знижує рівень безробіття та підвищує рівень доходів населення. Додатково, зростання зайнятості сприяє розвитку суміжних галузей, таких як торгівля, послуги та будівництво, що створює мультиплікативний ефект для економіки регіону.

Прямі іноземні інвестиції також відіграють важливу роль у розвитку інфраструктури регіонів. Уряди та місцева влада, залучаючи інвесторів, часто реалізують масштабні проекти у сфері транспорту, енергетики, водопостачання та комунального господарства. Розбудова сучасної інфраструктури сприяє покращенню умов для життя населення та ведення бізнесу, що робить регіон привабливішим для подальших інвестицій.

Ще одним важливим механізмом є вплив на зовнішньоекономічну активність регіону. Завдяки іноземним інвестиціям місцеві компанії отримують доступ до міжнародних ринків, що сприяє диверсифікації експорту, залученню нових клієнтів і партнерів. Також міжнародна співпраця дозволяє регіону отримувати вигоди від участі у глобальних ланцюгах доданої вартості.

Отже, багаторівневу систему механізмів впливу іноземних інвестицій на економічний розвиток регіону пропонується структурувати за чотирма ключовими напрямками: економічним, соціальним, інфраструктурним та технологічним, які інтегрують прямі та непрямі ефекти інвестиційної діяльності (рис. 1.3).

Однак вплив прямих іноземних інвестицій на економічний розвиток регіонів не обмежується позитивними аспектами. Важливо враховувати потенційні ризики, серед яких залежність від іноземного капіталу, можливість витіснення місцевих компаній із ринку та нераціональне використання природних ресурсів. Тому механізми залучення іноземних інвестицій мають бути доповнені ефективними стратегіями управління та регулювання, спрямованими на мінімізацію ризиків і максимізацію вигод.

Прямі іноземні інвестиції становлять один із найважливіших чинників стимулювання регіонального розвитку в умовах глобалізації. Їхній вплив проявляється у формуванні складної системи економічних, соціальних і екологічних змін, які визначають траєкторію розвитку регіону. Дослідження механізмів впливу іноземних інвестицій дозволяє зрозуміти їхній внесок у

формування конкурентоспроможної регіональної економіки та підвищення її стійкості до глобальних викликів.

Рис. 1.3. Механізми впливу іноземних інвестицій на економічний розвиток регіону

Джерело: власна розробка

Одним із фундаментальних механізмів є зміцнення фінансової бази регіону. Завдяки іноземним інвестиціям зростає обсяг податкових надходжень, які можуть бути спрямовані на розвиток соціальної та економічної інфраструктури. Це включає будівництво шкіл, лікарень, доріг та інших об'єктів, які безпосередньо покращують якість життя населення. Крім того, надходження іноземного капіталу дозволяє місцевій владі

зменшити залежність від центрального бюджету та реалізовувати самостійні програми розвитку.

Іноземні інвестиції також сприяють диверсифікації економічної структури регіонів. Вони створюють передумови для розвитку нових галузей, які раніше були відсутні або недостатньо розвинені. Так, інвестиції у високотехнологічний сектор сприяють переходу регіону від сировинної до інноваційної моделі розвитку [48]. Це зменшує залежність від волатильних ринків сировини, що є особливо важливим для регіонів із монопрофільною економікою.

Окремо варто виділити вплив іноземних інвестицій на підвищення ефективності управління. Іноземні компанії, впроваджуючи свої стандарти, підходи до організації виробничих процесів та корпоративного управління, сприяють вдосконаленню місцевих управлінських практик. Це позитивно впливає не лише на окремі підприємства, але й на бізнес-клімат регіону в цілому, що робить його привабливішим для нових інвесторів.

Соціальний вплив ПІІ проявляється через підвищення кваліфікації робочої сили. Міжнародні компанії інвестують у професійне навчання своїх працівників, організовують тренінги, семінари та стажування, які сприяють передачі сучасних знань і навичок. Це підвищує конкурентоспроможність місцевої робочої сили на ринку праці, стимулюючи її мобільність і зростання доходів.

Інвестиції у сфери, пов'язані з інфраструктурою, є окремим важливим механізмом впливу. Зокрема, будівництво логістичних центрів, портів, аеропортів і залізничних вузлів, фінансоване за рахунок іноземних інвестицій, створює умови для інтеграції регіону у глобальні економічні зв'язки. Це відкриває нові можливості для експорту продукції місцевих підприємств, підвищуючи їхню конкурентоспроможність і сприяючи розвитку суміжних галузей.

Варто також зазначити екологічний аспект впливу іноземних інвестицій. Залучення міжнародних компаній, які дотримуються високих

екологічних стандартів, сприяє зменшенню негативного впливу на довкілля. Інвестиції в «зелені» технології дозволяють не лише покращити екологічну ситуацію в регіоні, але й створити додаткові стимули для розвитку інноваційної економіки.

Прямі іноземні інвестиції залишаються одним із найважливіших джерел забезпечення сталого економічного розвитку регіонів, сприяючи посиленню їх інтеграції у світову економіку [27]. Механізми їх впливу включають різні економічні, інституційні та соціальні аспекти, які в довгостроковій перспективі можуть формувати основу для підвищення добробуту населення, модернізації господарства та розширення експортних можливостей регіону.

Один із важливих напрямів впливу іноземних інвестицій полягає у розвитку інноваційного середовища регіону. Прямі іноземні інвестиції часто спрямовуються у високотехнологічні галузі, які стають каталізатором для створення інноваційної інфраструктури, такої як науково-дослідницькі центри, технопарки та інноваційні кластери. Це сприяє збільшенню обсягів наукових досліджень і розробок, що підвищує конкурентоспроможність регіону на національному та міжнародному рівнях.

ПІІ також стимулюють розвиток малого та середнього бізнесу, який виступає основою економічної системи багатьох регіонів. Завдяки співпраці з міжнародними компаніями місцеві підприємства отримують доступ до нових ринків збуту, ресурсів і технологій. Це створює умови для зростання бізнесу, розширення асортименту продукції та покращення її якості.

Розвиток соціальної інфраструктури є ще одним механізмом впливу іноземних інвестицій. Багато інвесторів беруть участь у реалізації соціальних проектів, таких як будівництво шкіл, лікарень, спортивних і культурних об'єктів. Це сприяє підвищенню якості життя населення, що, у свою чергу, позитивно впливає на продуктивність праці, рівень освіти та загальний добробут у регіоні.

Крім цього, іноземні інвестиції допомагають регіонам вирішувати проблему інституційної слабкості. Впровадження міжнародних стандартів корпоративного управління, підвищення прозорості фінансових операцій і боротьба з корупцією стають невід'ємною частиною співпраці з іноземними інвесторами. Це сприяє формуванню ефективнішого інституційного середовища, яке стає привабливим для інших інвесторів та забезпечує довгостроковий розвиток регіону.

Визначені актуальні питання активізації діяльності в регіонах щодо іноземного інвестування, до яких належать: «правильність дій та ефективність використання інвестиційних інструментів місцевими органами влади, зменшення бюрократії у державному секторі, заходи з дерегуляції та децентралізації, що спрямовані на дерегуляцію господарської діяльності, гармонізація законодавства України із законодавством ЄС та залучення як іноземних, так і внутрішніх інвестицій» [48].

Окрему увагу слід приділити довгостроковому плануванню та моніторингу впливу іноземних інвестицій. Розробка стратегій сталого розвитку регіонів із залученням іноземного капіталу має враховувати екологічні, соціальні та економічні аспекти. Це дозволить забезпечити рівномірний розподіл вигод від інвестицій між різними верствами населення, зберегти природні ресурси та уникнути негативних наслідків, таких як надмірна експлуатація ресурсів або збільшення соціальної нерівності.

Таким чином, прямі іноземні інвестиції відіграють ключову роль у розвитку регіонів, сприяючи модернізації економіки, підвищенню ефективності управління, створенню нових робочих місць і покращенню соціальної інфраструктури. Ефективне використання цих механізмів дозволяє забезпечити довгостроковий економічний розвиток, інтеграцію в міжнародні економічні процеси та досягнення цілей сталого розвитку.

1.3. Методичні підходи до дослідження прямих іноземних інвестицій

Дослідження прямих іноземних інвестицій є важливим напрямом сучасної економічної науки, оскільки вони відіграють вирішальну роль у забезпеченні міжнародного руху капіталу, стимулюванні економічного зростання та зміцненні економічної взаємодії між країнами. Для аналізу ПІІ використовуються різноманітні методичні підходи, які враховують специфіку економічних процесів, вплив міжнародного середовища та особливості національних ринків. Їхнє застосування дозволяє виявити взаємозв'язки між інвестиційною активністю та макроекономічними показниками, оцінити вплив ПІІ на економіку приймаючих країн і визначити перспективи їхнього подальшого розвитку.

Один із ключових підходів до дослідження прямих іноземних інвестицій базується на кількісному аналізі їхніх потоків і запасів. Для цього використовуються дані міжнародних організацій, таких як ЮНКТАД, МВФ та Світовий банк, які надають інформацію про обсяги вхідних і вихідних інвестицій за країнами, секторами економіки та регіонами. Кількісний аналіз дозволяє дослідити динаміку ПІІ, їхню регіональну концентрацію, а також оцінити залежність від глобальних і регіональних економічних трендів. Зокрема, аналіз частки ПІІ у ВВП країни або рівня ПІІ на душу населення допомагає оцінити їхній вплив на економічний розвиток.

Методичні підходи також включають аналіз мотивації інвесторів, що здійснюється в рамках теоретичних моделей. Модель Дж. Даннінга широко застосовується для оцінки впливу конкурентних переваг країни на залучення ПІІ, а також для визначення секторів економіки, які є найбільш привабливими для іноземних інвесторів [17].

Одним із найсучасніших підходів до дослідження ПІІ є використання економетричних моделей. Такі моделі дозволяють оцінити вплив макроекономічних, політичних і інституційних факторів на потоки інвестицій. Роботи Б. Баласса, які досліджують кореляцію між відкритістю

економіки та притоком ПІІ, показали, що більш інтегровані в міжнародну економіку країни мають вищий рівень інвестиційної активності.

Класифікація методів дослідження ПІІ може бути здійснена за двома основними критеріями: рівнем аналізу (макроекономічний і мікроекономічний підходи) та видом використовуваних даних (кількісні та якісні методи). Макроекономічний підхід дозволяє оцінити вплив ПІІ на ключові економічні показники приймаючих країн, такі як рівень зайнятості, обсяги експорту, темпи економічного зростання. У свою чергу, мікроекономічний підхід зосереджується на аналізі поведінки окремих компаній, ефективності їхніх інвестиційних проектів і стратегій управління.

Якісні методи дослідження ПІІ, зокрема експертні опитування та кейс-стаді, використовуються для вивчення специфічних аспектів інвестиційної діяльності. Зокрема, кейс-стаді дозволяє аналізувати успішні інвестиційні проекти, виявляти їхні сильні та слабкі сторони, а також формувати рекомендації для оптимізації процесу залучення іноземного капіталу.

Дослідження прямих іноземних інвестицій (ПІІ) вимагає комплексного використання різноманітних підходів, що дозволяють врахувати багатогранність їхнього впливу на економічну систему. У сучасних умовах глобалізації методичні підходи до аналізу ПІІ базуються на інтеграції макроекономічних, мікроекономічних і галузевих аспектів, які разом забезпечують глибше розуміння їхньої ролі у розвитку економіки приймаючих країн.

Серед основних методів виділяється аналіз прямих і непрямих ефектів прямих іноземних інвестицій. Прямий ефект включає безпосередній вплив інвестицій на економічні показники, такі як створення робочих місць, обсяги виробництва, продуктивність праці та капіталовкладення у фізичні активи. Непрямий ефект відображає вторинний вплив, який виникає через взаємодію з іншими секторами економіки. Для аналізу непрямих ефектів широко застосовується мультиплікатор інвестицій, що демонструє, як кожна

одиниця інвестицій генерує додатковий економічний приріст у супутніх галузях [23].

Економетричні моделі залишаються провідним інструментом для кількісного аналізу ПІІ. Вони дають змогу ідентифікувати основні фактори, що впливають на залучення ПІІ, і оцінити їхню значущість. Наприклад, панельні дані використовуються для аналізу впливу інституційної якості, географічного положення та рівня відкритості економіки на інвестиційні потоки. У роботах Ф. Дюрана застосовано регресійний аналіз для оцінки залежності між обсягом ПІІ і податковими стимулами в різних країнах, що підтвердило позитивний вплив сприятливої податкової політики на залучення іноземного капіталу [14].

Значну роль у дослідженні ПІІ відіграють якісні методи, серед яких важливе місце займають експертні оцінки. Вони дозволяють врахувати специфічні умови інвестиційної діяльності, які важко піддаються кількісному вимірюванню, зокрема соціально-культурні бар'єри, політичні ризики або особливості корпоративного управління. Експертні опитування використовуються для вивчення мотивів іноземних інвесторів, які спрямовують свій капітал до певних регіонів чи галузей, а також для прогнозування тенденцій у сфері ПІІ.

Важливим компонентом методичного інструментарію є аналіз галузевої структури прямих іноземних інвестицій, який дозволяє визначити сектори економіки, що найбільше виграють від інвестицій. Так, у промислово розвинених країнах значна частка ПІІ спрямовується у високотехнологічні галузі, тоді як у країнах, що розвиваються, — у видобувну промисловість і сільське господарство. Для цього методу широко використовуються індикатори, такі як частка галузі в загальному обсязі інвестицій, темпи зростання інвестицій у різних секторах та їхній внесок у формування доданої вартості.

Комплексний підхід до дослідження прямих іноземних інвестицій включає врахування як кількісних, так і якісних характеристик. Аналіз

інституційного середовища, рівня корупції, політичної стабільності та розвитку інфраструктури дозволяє оцінити інвестиційну привабливість країни. У цьому контексті модель Світового банку, яка поєднує економічні та інституційні показники, надає цінні інструменти для оцінки потенціалу приймаючих країн у залученні ПІІ.

Методичний інструментарій, що доцільно використовувати для оцінки ефективності управління інвестиційною діяльністю, має базуватися на наступних принципах:

- аналітична інформація для прийняття управлінських рішень повинна бути науково обґрунтовано;
- методика, що обрана для обґрунтування інвестиційних рішень, прийнятих управлінським персоналом, повинна враховувати реальну ситуацію з інвестиціями в Україні;
- обрана методика повинна задовольняти інформаційні потреби інвесторів, враховуючи їх специфічні інтереси до об'єкту інвестування;
- враховуючи особливості та різні підходи до оцінки та аналізу ефективності інвестиційної діяльності в різних країнах, методика прийняття управлінських рішень стратегічного управління інвестиційною діяльністю промислового підприємства повинна бути зрозумілою іноземним інвесторам [3].

Економічне моделювання залишається одним із основних методів аналізу іноземних інвестицій. Особливу увагу приділяють моделюванню взаємозв'язків між ПІІ та іншими макроекономічними показниками, такими як економічне зростання, рівень зайнятості, платіжний баланс та інноваційна активність. Зокрема, моделі загальної рівноваги широко використовуються для аналізу впливу ПІІ на структуру економіки та міжгалузеві зв'язки. Дослідження Е. Бората підтвердили, що ПІІ сприяють зростанню продуктивності праці у країнах із розвинутою інституційною базою, тоді як у країнах із низьким рівнем управління ефективність ПІІ може бути обмеженою [46].

Іншим важливим методом є регіональний аналіз, який дозволяє вивчати розподіл ПІІ між різними регіонами та виявляти диспропорції у їхньому залученні. Цей підхід сприяє розробці політик, спрямованих на вирівнювання регіонального розвитку через стимулювання інвестицій у відстаючі регіони. Зокрема, у країнах Європейського Союзу програми регіонального розвитку передбачають спеціальні податкові пільги та гранти для залучення іноземних інвестицій у периферійні регіони.

Сучасні методи дослідження ПІІ включають також аналіз екологічних аспектів інвестиційної діяльності. У цьому контексті оцінюється вплив іноземних інвестицій на стале використання природних ресурсів, зниження викидів парникових газів і розвиток «зелених» технологій. Методи екологічного аналізу сприяють інтеграції принципів сталого розвитку у політики залучення ПІІ. Так, моделі вуглецевого сліду використовуються для оцінки екологічної ефективності проектів із залученням іноземного капіталу.

У межах класифікації методів дослідження ПІІ виділяють також соціально-економічний аналіз, який враховує вплив інвестицій на рівень добробуту населення, зміну структури зайнятості та розвиток соціальної інфраструктури. Цей підхід дозволяє оцінити не лише економічну, але й соціальну ефективність ПІІ. Дослідження Світового банку в країнах Африки показали, що інвестиції у сільське господарство значно сприяли підвищенню рівня доходів місцевого населення та зменшенню бідності [52].

Таким чином, методичні підходи до дослідження прямих іноземних інвестицій охоплюють широкий спектр інструментів, спрямованих на всебічний аналіз їхнього впливу на економіку приймаючих країн. Інтеграція кількісних, якісних та міждисциплінарних методів дозволяє формувати комплексне уявлення про роль іноземних інвестицій у забезпеченні сталого розвитку, а також сприяє вдосконаленню політик залучення іноземного капіталу.

РОЗДІЛ 2.

АНАЛІЗ СТАНУ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ У ЛЬВІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

2.1. Сучасний стан і динаміка залучення прямих іноземних інвестицій у Львівську область

Львівська область є одним із ключових регіонів України, який має значний потенціал для економічного розвитку та інтеграції до світового економічного простору. Завдяки вигідному географічному розташуванню, розвиненій транспортній інфраструктурі, наявності кваліфікованої робочої сили та багатому історико-культурному надбанню, область стає все більш привабливою для іноземних інвесторів. Залучення прямих іноземних інвестицій є важливим інструментом стимулювання регіонального розвитку, оскільки вони сприяють модернізації економіки, створенню нових робочих місць, підвищенню конкурентоспроможності підприємств і забезпеченню доступу до сучасних технологій та управлінських практик.

У сучасних умовах розвитку України залучення прямих іноземних інвестицій у Львівську область набуває особливого значення. Глобальні економічні виклики, спричинені пандемією COVID-19, російсько-українською війною та світовими економічними потрясіннями, значною мірою вплинули на інвестиційний клімат регіону. Водночас активізація євроінтеграційних процесів, створення індустриальних парків, поліпшення регуляторного середовища та державна підтримка інвесторів створюють сприятливі умови для підвищення рівня залучення іноземного капіталу.

Аналіз сучасного стану та динаміки залучення прямих іноземних інвестицій у Львівську область є необхідним для розуміння ключових тенденцій, визначення сильних і слабких сторін інвестиційної політики регіону, а також формування ефективних рекомендацій для подальшого розвитку.

Аналіз капітальних інвестицій є важливим індикатором стану економічного розвитку регіону. Львівська область, як одна з провідних у західному регіоні України, демонструє динамічні зміни в залученні капіталу впродовж останніх років. Зміни в обсягах капітальних інвестицій є показником рівня економічної активності, структурних змін та ефективності політики залучення інвестицій у регіоні. Тому вивчення цієї динаміки дозволяє оцінити ефективність управлінських рішень та ідентифікувати ключові фактори впливу на інвестиційний клімат (рис. 2.1).

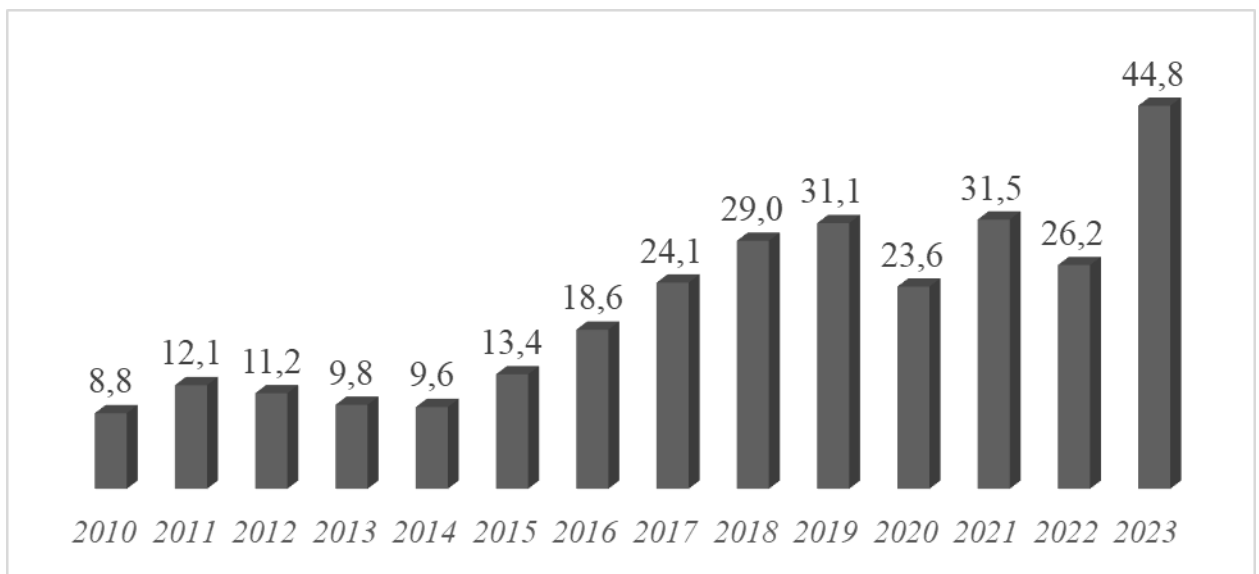

Рис. 2.1. Динаміка капітальних інвестицій у Львівській області

Джерело: розраховано на основі [11].

Рисунок 2.1 демонструє поступове зростання обсягів капітальних інвестицій у Львівській області протягом досліджуваного періоду. Початкові показники інвестицій характеризуються помірним зростанням, яке можна пов'язати з відновленням економіки після кризових періодів. Згодом спостерігається значне прискорення темпів зростання до 2019 року, що свідчить про покращення інвестиційного клімату та зростання зацікавленості іноземних та вітчизняних інвесторів у вкладенні капіталу. Особливо варто відзначити пік капітальних інвестицій у 2023 році, що обумовлено реалізацією масштабних інфраструктурних проектів, створенням нових виробничих потужностей та релокацією бізнесу на Львівщину. Натомість

періоди стагнації чи зниження темпів можуть свідчити про вплив зовнішніх економічних шоків, зокрема глобальних криз чи політичної нестабільності. Загалом, динаміка капітальних інвестицій підтверджує потенціал Львівської області як регіону із високою інвестиційною привабливістю.

Прямі іноземні інвестиції відіграють ключову роль у стимулюванні економічного зростання та інтеграції регіону у світову економіку. Отже, для виявлення впливу міжнародних економічних трендів, регіональних реформ і змін у геополітичній ситуації на привабливість області для іноземних інвесторів доцільно здійснити оцінку динаміки прямих іноземних інвестицій в економіку Львівської області (рис. 2.2).

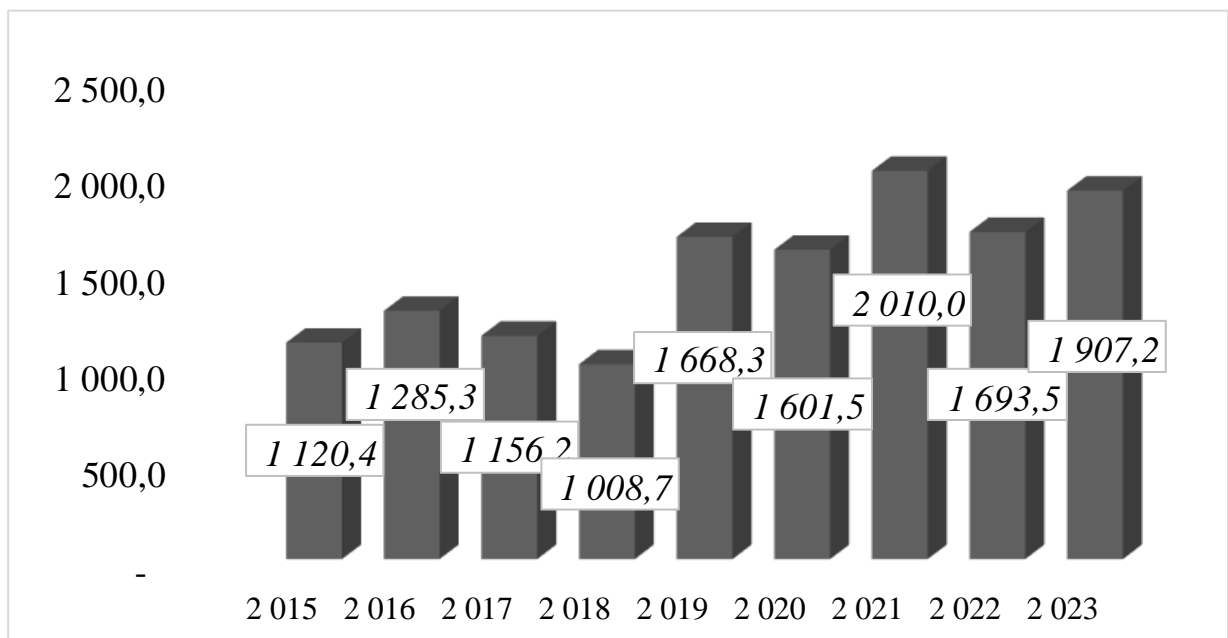

Рис. 2.2. Динаміка прямих іноземних інвестицій в економіку Львівської області (за залишком), млн дол США (станом на 31 грудня)

Джерело: розраховано на основі [38].

Наведені на рис. 2.2. дані ілюструють нерівномірність динаміки прямих іноземних інвестицій у Львівську область за досліджуваний період. Початкові роки характеризуються поступовим зростанням, що може бути зумовлено активною інтеграцією регіону до європейських ринків та покращенням умов ведення бізнесу. Проте, у певні роки, зокрема у 2018, 2020 та 2022 роках спостерігається суттєве зниження обсягів іноземних

інвестицій, що свідчить про вплив зовнішніх економічних факторів, таких як глобальні фінансові кризи, зміни в регуляторній політиці чи погіршення геополітичної ситуації. Окрему увагу заслуговують періоди стрімкого зростання обсягів. Так у 2019 році відбулось найсуттєвіше, майже на 70 % зростання обсягів прямих іноземних інвестицій на Львівщину. Також значним було зростання їх обсягів у 2021 році (+410 млн дол США), що пов'язано з успішним залученням іноземних інвесторів до стратегічних галузей економіки, таких як ІТ-сектор, машинобудування та сільське господарство. Такі позитивні зрушення часто є результатом ефективних державних програм підтримки інвестицій, створення індустріальних парків та співпраці з міжнародними фінансовими організаціями. Загальна динаміка свідчить про високий потенціал області у сфері залучення ПІІ, хоча для забезпечення стабільного зростання необхідне подальше вдосконалення регіональної інвестиційної політики.

Показник оцінки інвестиційної активності та фінансової привабливості регіону в різні періоди є дуже важливим. Так, аналіз динаміки прямих іноземних інвестицій у Львівську область за залишковим обсягом капіталу дозволяє виявити тренди у надходженні іноземного капіталу та оцінити вплив економічних, соціальних і політичних чинників на інвестиційний клімат, що показано на рис. 2.3.

Отже, динаміка прямих іноземних інвестицій (за залишком) у Львівську область зображена на рис. 2.3. демонструє значні коливання цього показника починаючи з 2015 року, що обумовлено як внутрішніми, так і зовнішніми факторами, які впливають на зацікавленість іноземних інвесторів. На початку періоду, представленого на графіку, показники ПІІ демонструють поступове зростання, яке відображає стабілізацію економіки та покращення інвестиційного клімату. При тому сума боргових інструментів, залишалась відносно стабільною протягом 2015-2018 років.

Рис. 2.3. Прямі іноземні інвестиції у Львівську область (за залишком), млн дол США

Джерело: розраховано на основі [38].

Із 2019 року відбулось значне зростання прямих іноземних інвестицій як за рахунок інструментів участі в капіталі так і за рахунок боргових інструментів. Таке зростання пов'язане з поліпшенням регуляторної політики, розвитком інфраструктури та активізацією міжнародної співпраці. Проте у деякі роки, наприклад у 2020 році, спостерігається зниження обсягів прямих іноземних інвестицій. На нашу думку це пов'язано із впливом глобальної пандемії COVID-19, яка викликала економічний спад та знизила рівень інвестиційної активності як на глобальному, так і на локальному

рівнях. Аналогічну негативна динаміка була також спричинена і повномасштабним вторгненням російської федерації у 2022 році.

Варто відзначити позитивну динаміку інвестицій у 2023 році, коли спостерігається різке зростання залишкових обсягів прямих іноземних інвестицій. Цей період характеризується активним залученням іноземного капіталу, зокрема у стратегічні галузі, такі як виробництво, ІТ-індустрія та логістика. Значну роль у цьому зростанні відіграли геополітичні чинники, зокрема релокація бізнесу через військові дії, а також заходи державної підтримки інвестиційної діяльності.

Загалом, динаміка прямих іноземних інвестицій у Львівській області свідчить про високий інвестиційний потенціал регіону, однак існує необхідність посилення заходів для зниження ризиків та забезпечення стабільного притоку капіталу. Це передбачає подальше вдосконалення інституційної підтримки, стимулювання інновацій та інтеграцію регіону у міжнародні економічні процеси.

Деталізація структури та динаміки прямих іноземних інвестицій у Львівську область за різними операціями: інструменти участі в капіталі, реінвестування доходів, боргові інструменти тощо. Такий підхід дозволяє оцінити не лише загальний обсяг інвестицій, але й їхню якість та вплив на фінансовий розвиток регіону (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Прямі інвестиції у Львівську область за операціями, млн дол США

Роки	Показники				
	Прямі інвестиції (усього)	Інструменти участі в капіталі	Інструменти участі в капіталі	Реінвестування доходів	Боргові інструменти
2015	69,5	78,2	14,6	63,6	-8,6
2016	152,7	167,4	53,2	114,2	-14,6
2017	156,5	149,4	55,6	93,8	7,1
2018	97,7	144,6	48,2	96,4	-46,9

2019	317,1	195,4	187,2	8,2	121,7
2020	-56,8	50,9	8,3	42,6	-107,8
2021	121,6	73,5	16,8	56,7	48
2022	366	377,8	25,1	352,6	-11,7
2023	424,2	447,4	36,6	410,8	-23,3
2023 р до 2015 р, %	610,4	572,1	250,7	645,9	-
2023 р до 2019 р, %	133,8	229,0	19,6	5009,8	-

Джерело: розраховано на основі [38].

Дані таблиці 2.1 свідчать, що загальні прямі іноземні інвестиції зросли з 69,5 млн дол США у 2015 році до 424,2 млн дол США у 2023 році, що становить приріст на 610,4%. Особливо слід відзначити різке зростання інвестицій через реінвестування доходів, обсяг яких у 2023 році зріс на 645,9% порівняно з 2015 роком. Натомість боргові інструменти демонструють значну мінливість: у 2020 році їхній обсяг досягнув -107,8 млн дол США, що вказує на суттєвий відтік капіталу через погашення заборгованості або зменшення фінансової підтримки. Цей показник частково відновився в 2023 році, але все ще залишається нестабільним. Інструменти участі в капіталі залишаються основним джерелом іноземного фінансування, збільшившись з 78,2 млн дол США у 2015 році до 447,4 млн дол США у 2023 році (приріст на 572,1%). Такі тенденції свідчать про покращення умов для довгострокового інвестування, що сприяє закріпленню іноземного капіталу у Львівській області. Разом із цим, стійке збільшення реінвестування доходів відображає високу довіру інвесторів до регіону.

Загалом, наведені дані демонструють значне покращення інвестиційної динаміки, хоча деякі аспекти, зокрема стабільність боргових інструментів, потребують подальшого аналізу та вдосконалення інвестиційної політики.

Таким чином, протягом аналізованого періоду спостерігається загальна тенденція до зростання обсягів прямих іноземних інвестицій, що

зумовлено покращенням інвестиційного клімату, розвитком інфраструктури, інтеграцією до європейських ринків і створенням спеціалізованих індустріальних парків. Позитивна динаміка демонструє поступове зростання іноземних інвестицій із 69,5 млн дол США у 2015 році до 424,2 млн дол США у 2023 році, що становить приріст у понад 600%. Значну роль відіграють інструменти участі в капіталі, обсяг яких збільшився майже в шість разів за досліджуваний період, а також реінвестування доходів, що відображає довіру іноземних інвесторів до регіонального бізнес-середовища. Втім, аналіз також виявив проблеми, серед яких значна мінливість боргових інструментів, зокрема їхній суттєвий відтік у кризові роки. Такі негативні явища вказують на необхідність посилення заходів із забезпечення фінансової стабільності, розвитку довгострокових інструментів залучення капіталу та удосконалення регуляторної політики. Отже, Львівська область демонструє високий рівень інвестиційної привабливості, але для забезпечення стабільного зростання необхідні стратегічні ініціативи, спрямовані на диверсифікацію джерел ПІІ, підтримку інноваційної діяльності, стимулювання експорту та розширення співпраці з міжнародними інвесторами.

2.2. Галузева та географічна структура прямих іноземних інвестицій

Львівщина, як стратегічно важливий регіон України має значний потенціал для залучення прямих іноземних інвестицій. Аналіз їх галузевої та географічної структури дозволяє оцінити ефективність використання іноземного капіталу та ідентифікувати ключові фактори, що визначають інвестиційну привабливість регіону. Галузевий розподіл іноземних інвестицій відображає пріоритети регіону в економічному розвитку та демонструє, які сектори найбільше приваблюють капітал із-за кордону. У той час як географічна структура інвестицій дозволяє визначити ключові країни-інвестори та оцінити ступінь інтеграції Львівської області до глобальних економічних процесів. Специфіка походження капіталу також відображає динаміку міжнародних економічних відносин, рівень довіри до регіонального бізнес-клімату та ефективність міжнародної співпраці.

Згідно проведеного аналізу показаного на рис. 2.4 бачимо, що у 2023 році основна частка прямих іноземних інвестицій у Львівській області була зосереджена у кількох ключових секторах. Найбільшу частку інвестицій отримав промисловий сектор (понад 50 %). Другою за обсягами інвестицій зайняли операції з нерухомим майном, що пояснюється значним попитом на нерухомість спричинену внутрішньо переміщеними особами у зв'язку з російсько-українською війною. Інші сектори, включаючи туризм, готельно-ресторанний бізнес та оптову торгівлю та інші, залучили решту іноземного капіталу.

Загалом, галузева структура прямих іноземних інвестицій у Львівській області вказує на наявність стратегічних пріоритетів у розвитку регіону. ІТ-сектор, промисловість, операції з майном та нерухомістю, фінансова та страхова діяльність та оптова торгівля є лідерами в залученні іноземного капіталу, що свідчить про їхню роль у забезпеченні економічного зростання. Водночас менш залучені галузі також мають потенціал для розвитку через

сприяння державної підтримки та реалізацію цільових інвестиційних програм.

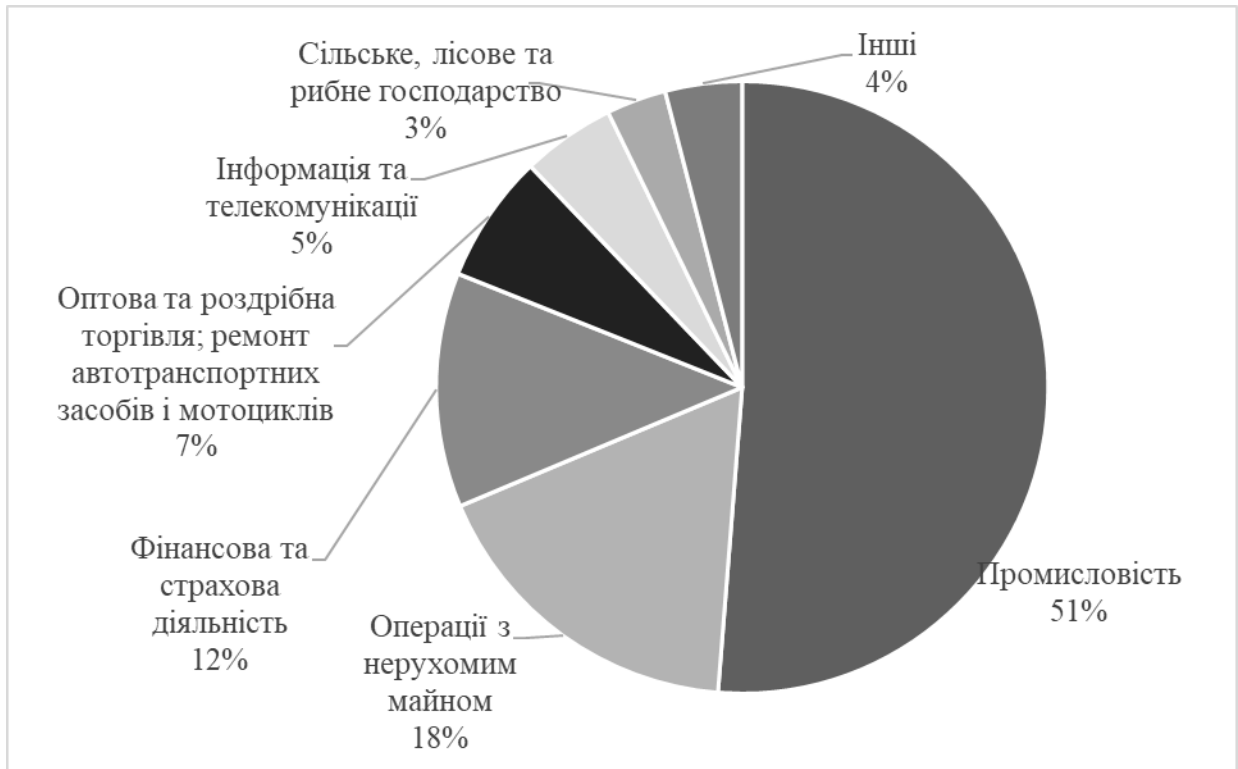

Рис. 2.4. Галузева структура прямих іноземних інвестицій у Львівську область у 2023 році, %

Джерело: розраховано на основі [38].

Достатньо важливими є дані, щодо динаміки прямих іноземних інвестицій у Львівську область за видами економічної діяльності, оскільки вони дозволяють оцінити, як іноземний капітал розподіляється між секторами економіки, і виявити галузі, які є найбільш привабливими для інвесторів. Тому аналіз динаміки сприяє виявленню ключових трендів у залученні інвестицій, а також оцінці впливу економічних і політичних чинників на інвестиційну активність у кожному з секторів (таблиця 2.3).

Аналітичні дані таблиці 2.2 свідчать, що 2023 році загальний обсяг інвестицій становив 1907,2 млн дол США, що на 14,3% більше порівняно з 2019 роком. Одним із найбільш динамічних секторів став інформаційно-телекомунікаційний сектор, який зріс із 31,1 млн дол у 2019 році до 94,1 млн

дол США у 2023 році, що складає зростання на 302,6%. Це свідчить про значний інтерес до регіону з боку високотехнологічних індустрій.

Таблиця 2.2

**Динаміка прямих іноземних інвестицій в економіці Львівської області
(залишки за видами економічної діяльності), млн. дол США**

Країни	Рік (станом на 31 грудня)						2023 р до 2019 р, %
	2015	2019	2020	2021	2022	2023	
Сільське, лісове та рибне господарство	31,5	21,0	11,2	24,4	34,2	60,3	287,5
Промисловість	511,2	1151,0	978,5	1168,5	905,3	977,7	84,9
Будівництво	9,4	15,4	10,6	10,7	3,9	4,7	30,2
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	44,4	84,8	72,0	149,4	247,1	129,5	152,7
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	61,2	70,4	7,8	28,3	20,6	29,3	41,7
Тимчасове розміщування й організація харчування	7,4	12,5	10,7	9,9	5,1	4,8	38,3
Інформація та телекомунікації	18,4	31,1	30,8	68,8	73,9	94,1	302,6
Фінансова та страхова діяльність	286,1	156,6	151,3	210,6	143,8	236,3	150,9
Операції з нерухомим майном	128,4	59,4	253,3	293,5	223,5	331,8	558,4
Професійна, наукова та технічна діяльність	4,5	37,7	32,1	14,2	13,7	12,3	32,7
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	4,7	14,6	34,9	12,4	7,4	8,2	56,2
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	6,0	3,3	1,8	5,2	3,3	3,9	119,1
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	6,8	10,5	6,4	14,2	11,4	14,3	136,3
Усього за видами економічної діяльності	1120,4	1668,3	1601,5	2010,0	1693,5	1907,2	114,3

Джерело: розраховано на основі [38].

Сільське господарство, лісове та рибне господарство також показали високі темпи зростання — з 21 млн дол у 2019 році до 60,3 млн дол у 2023 році (+287,5%). Це відображає зростаючий інтерес інвесторів до аграрного сектору, особливо у контексті розвитку експортно орієнтованих виробництв. Водночас у промисловості спостерігається зниження прямих іноземних інвестицій: із 1151 млн дол у 2019 році до 977,7 млн дол у 2023 році (-15,1%). Інші галузі, як-от будівництво, також демонструють зниження обсягів інвестицій, що вказує на їхню низьку інвестиційну привабливість. Загалом, зростання прямих іноземних інвестицій у стратегічних секторах, таких як ІТ та сільське господарство, вказує на зміну пріоритетів інвесторів і необхідність подальшого стимулювання цих галузей.

Таблиця 2.3 показує залишки прямих іноземних інвестицій у Львівську область за країнами світу у 2015–2023 роках. Ці дані дають змогу оцінити географічну структуру інвестиційних потоків і виявити країни, які є найбільшими джерелами капіталу для регіону. Аналіз таких тенденцій допомагає визначити ефективність міжнародного співробітництва та перспективні ринки для подальшого залучення інвестицій.

Отже, географічна структура прямих іноземних інвестицій демонструє значне домінування декількох країн. У 2023 році найбільшим джерелом інвестицій залишався Кіпр із обсягом 846,3 млн дол, що становить 106,6% порівняно з 2019 роком. Значна частка інвестицій із Кіпру може бути пов'язана із специфікою корпоративних структур українського бізнесу, що використовують кіпрські юрисдикції. Другим за обсягом інвестором стала Польща із 433,4 млн дол у 2023 році (+136,4% до 2019 року). Це свідчить про поглиблення економічних взаємозв'язків із сусідньою країною та зростання її ролі як стратегічного партнера. Інші європейські країни, такі як Німеччина (115,6 млн дол, +107,9%) та Данія (67,2 млн дол, +136,6%), також зробили суттєвий внесок у загальний обсяг прямих іноземних інвестицій. Водночас США показали значне зростання своїх інвестицій — із 11,1 млн дол у 2019 році до 35,7 млн дол у 2023 році (+322,7%).

Прямі інвестиції в економіці Львівської області: залишки за країнами світу, млн. дол США

Країни	Рік (станом на 31 грудня)						2023 р до 2019 р, %
	2015	2019	2020	2021	2022	2023	
Кіпр	351,5	793,8	801,6	872,4	802,3	846,3	106,6
Польща	312,8	317,7	283,2	427,6	325,1	433,4	136,4
Швейцарія	59,7	117,3	114,2	166,3	135,3	116,7	99,5
Німеччина	63,1	107,2	91,6	129,3	93,3	115,6	107,9
Данія	40,0	49,2	49,5	75,9	60,5	67,2	136,6
Чехія	10,9	11,0	7,6	42,6	46,9	56,1	509,5
Австрія	100,5	40,4	38,9	49,2	35,6	43,4	107,3
Нідерланди	37,3	97,0	102,5	60,5	31,8	37,7	38,8
США	11,0	11,1	10,5	39,0	32,8	35,7	322,7
Великобританія	23,2	6,0	3,5	6,2	15,1	31,7	526,7
Мальта	0,0	2,5	5,3	15,0	11,8	18,7	747,2
Канада	18,0	8,8	7,7	9,4	8,2	8,9	101,3
Туреччина	1,7	1,4	3,2	4,8	5,1	8,1	574,5
Іспанія	1,3	8,3	7,2	7,9	7,3	7,5	90,8
Швеція	0,6	2,3	1,0	4,5	8,1	7,0	305,9
Ліхтенштейн	2,8	6,4	6,9	8,2	6,4	6,7	105,2
Словаччина	2,6	0,2	0,0	6,7	5,8	6,2	3174,5
Литва	0,6	1,0	0,9	2,5	2,4	5,9	576,6
Британські Віргінські Острови	28,6	17,7	11,3	7,3	4,1	4,9	27,9
Азербайджан	0,5	6,7	8,0	6,3	4,3	4,3	64,9
Естонія	0,9	1,5	2,8	3,6	1,7	4,2	276,4
Беліз	0,1	5,4	6,0	6,0	*	4,0	73,7
Франція	3,0	14,6	0,5	9,7	8,3	3,1	21,3
Італія	6,9	7,8	6,6	5,2	2,7	2,4	30,5
Ізраїль	1,5	1,3	1,7	3,1	2,1	2,3	180,4
Інші країни	41,5	31,8	29,1	40,8	36,8	29,2	92,0

Джерело: розраховано на основі [38].

Серед найбільш динамічних інвесторів слід виділити Чехію (+509,5%) і Туреччину (+574,5%), що свідчить про їхній зростаючий інтерес до регіону.

Водночас інвестиції з традиційних країн, таких як Австрія чи Нідерланди, залишалися відносно стабільними.

Проведений аналіз аналітичних даних свідчать про посилення ролі Європейського Союзу як ключового інвестора в економіку Львівської області. Це підтверджує ефективність євроінтеграційного курсу та необхідність подальшого розширення співпраці з європейськими та північноамериканськими країнами.

Тому враховуючи значну роль Європейського Союзу для економіки України, а також визначений та закріплений у Конституції України курс на Європейську інтеграцію детальніше проаналізуємо динаміку прямих інвестицій з країн Європейського Союзу в економіку Львівської області (рис. 2.5).

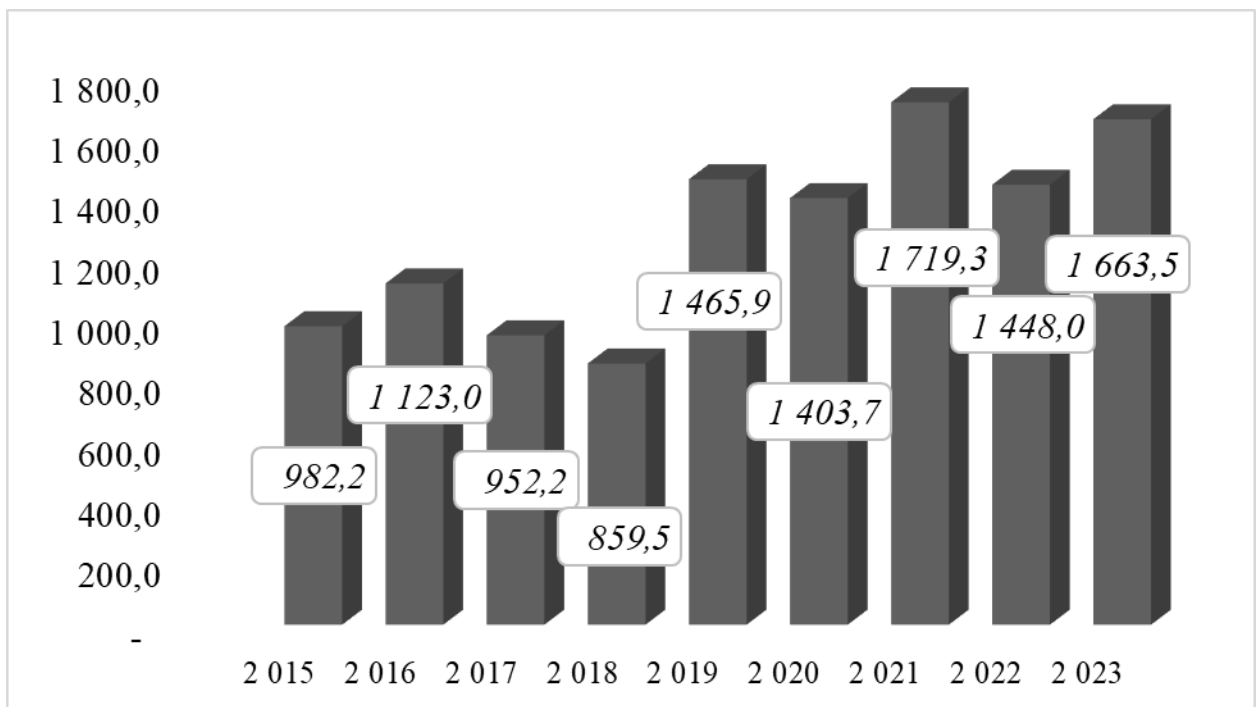

Рис. 2.5. Динаміка прямих інвестицій з Європейського Союзу в економіку Львівської області, млн дол США (станом на 31 грудня)

Джерело: розраховано на основі [38].

Як бачимо на рис. 2.5 протягом досліджуваного періоду не було чіткої тенденції залучення прямих іноземних інвестицій у економіку Львівської області. Зокрема, з 2016 до 2018 року спостерігався спад залучення

іноземних інвестицій. Проте у 2019 році, завдяки значному збільшенню цього показника вдалось не лише відновити позиції, сформовані у 2016 році, а й перевершити. За період, починаючи з 2015 року найбільший показник залучення прямих іноземних інвестицій становив понад 1,7 млрд дол США у 2021 році. Проте у 2022 році у зв'язку повномасштабною агресією російської федерації відбулось зменшення цього показника. Та вже у 2023 році відновила позитивна динаміка.

Отже, аналіз галузевої та географічної структури прямих іноземних інвестицій у Львівській області свідчить про її стратегічну роль у залученні іноземного капіталу в Україну. Галузева структура інвестицій демонструє зосередженість інвестицій у ключових секторах, таких як промисловість, інформаційно-телекомунікаційний сектор, сільське господарство, операції з нерухомим майном та оптова торгівля. Зокрема, у 2023 році промисловий сектор залишався лідером, залучивши понад 50% від загального обсягу інвестицій, хоча спостерігалось зниження темпів зростання порівняно з попередніми роками. Інформаційно-телекомунікаційний сектор показав значне збільшення капіталовкладень — приріст становив понад 302% у порівнянні з 2019 роком, що свідчить про високу інвестиційну привабливість високотехнологічних галузей. Географічна структура інвестицій відображає значний внесок європейських країн та США у розвиток регіону. Найбільшим джерелом прямих іноземних інвестицій у 2023 році залишився Кіпр. Польща, яка також є важливим партнером. Однак у 2022 році через повномасштабну російсько-українську війну обсяги інвестицій скоротилися, але вже у 2023 році динаміка відновила.

Таким чином, Львівщина демонструє стійкий потенціал для залучення іноземного капіталу завдяки стратегічному розташуванню, розвитку ключових секторів економіки та розширенню міжнародної співпраці. Результати дослідження вказують на необхідність підтримки стратегічних галузей, подальшого вдосконалення регуляторного середовища та реалізації

інвестиційних програм для забезпечення стабільного зростання інвестиційного потенціалу регіону.

2.3. Оцінка впливу прямих інвестицій на економічний баланс

Львівщини

Прямі іноземні інвестиції відіграють центральну роль у формуванні регіональних економік, особливо в умовах глобалізації. Враховуючи, що Львівська область, як один із провідних регіонів України, активно залучає іноземний капітал, водночас демонструючи здатність до зовнішніх інвестицій, що свідчить про зростаючу економічну зрілість та інтеграцію в міжнародні ринки. Дослідження впливу цих інвестицій на економічний баланс регіону передбачає комплексний аналіз доходів, сплачених нерезидентам, та капіталовкладень області за кордон.

Доходи від іноземних інвестицій, сплачені нерезидентам, відображають фінансову віддачу від вкладень іноземних партнерів у підприємства області. Високі обсяги таких платежів свідчать про ефективність діяльності підприємств із іноземним капіталом, але також створюють певні виклики для регіональної економіки, зокрема у вигляді відтоку фінансових ресурсів за кордон. Це підкреслює важливість пошуку оптимального балансу між підтримкою інвесторів і забезпеченням стійкого економічного зростання.

З іншого боку, прямі інвестиції зі Львівської області за кордон демонструють здатність регіонального бізнесу розширювати свою присутність на міжнародних ринках. Такі інвестиції можуть бути спрямовані на створення нових підприємств, розвиток партнерських проєктів або придбання активів за межами країни. Вони є показником не лише економічного потенціалу області, а й здатності місцевих компаній конкурувати на глобальному рівні.

Як нами досліджено вище у 2023 році Львівщина продовжила розвивати свій інвестиційний потенціал, зберігаючи високий рівень залучення прямих іноземних інвестицій у ключові галузі, такі як промисловість, інформаційні технології та агропромисловий сектор. Одночасно, область стала активніше інвестувати за кордон, що свідчить про розширення економічних горизонтів регіону. Важливим аспектом є також динаміка змін у цих показниках під впливом внутрішніх і зовнішніх факторів, включаючи глобальні економічні виклики, військову агресію та інтеграційні процеси з ЄС.

Тому проаналізуємо обсяги доходів, сплачених нерезидентам, а також їхню динаміку, структуру та вплив на економіку Львівського регіону (рис. 2.6).

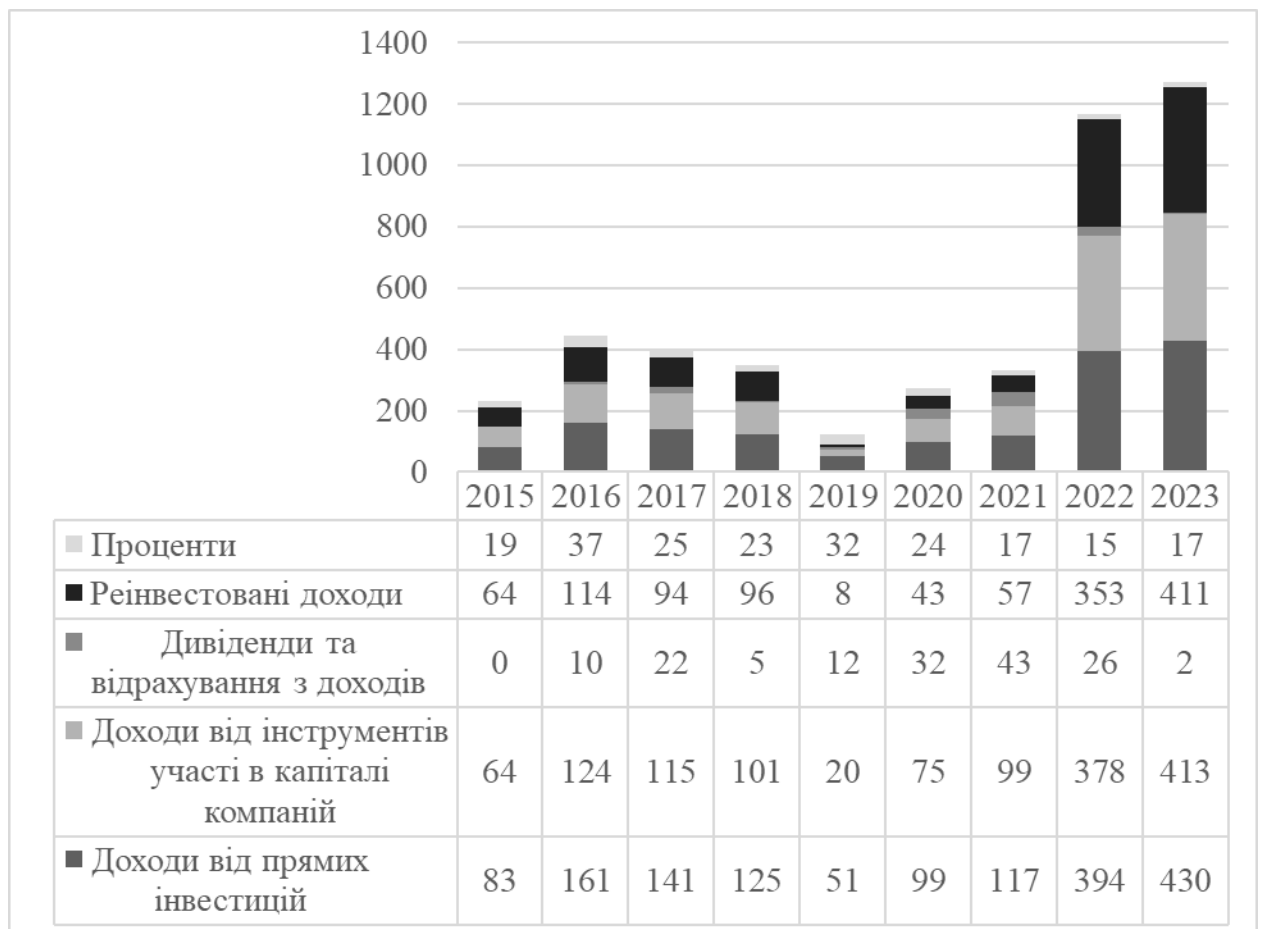

Рис. 2.6. Доходи від прямих інвестицій у Львівській області, сплачені нерезидентам, млн дол США

Джерело: розраховано на основі [38].

Наведені аналітичні дані на рисунок 2.6 ілюструють динаміку доходів від прямих іноземних інвестицій у Львівській області, які сплачені нерезидентам, протягом досліджуваного періоду. Так, цей показник відображає фінансову ефективність інвестиційної діяльності іноземних партнерів у регіоні та свідчить про ступінь повернення капіталу в країни-інвестори. Отже, розраховані показники демонструють тенденцію до поступового зростання доходів, сплачених нерезидентам, що пов'язано зі збільшенням обсягів залучених іноземних інвестицій, підвищенням рентабельності підприємств із іноземним капіталом та сприятливим економічним середовищем. Варто зазначити, що у періоди економічної нестабільності або зовнішніх шоків відзначається зниження доходів. Наприклад, під час глобальної пандемії COVID-19 або у 2022 році, на тлі російсько-української війни, доходи значно скоротилися. Це пояснюється уповільненням економічної активності, падінням прибутковості підприємств та обмеженням міжнародних економічних зв'язків.

Зростання доходів у наступні роки, особливо в 2023 році, вказує на відновлення економічної активності регіону та підвищення ефективності використання іноземного капіталу. Це також може свідчити про покращення інвестиційного клімату та активізацію підприємств, орієнтованих на експорт.

Загалом, аналіз доходів, сплачених нерезидентам, свідчить про позитивну динаміку розвитку інвестиційної діяльності у Львівській області. Однак для забезпечення довгострокового економічного зростання важливо збалансувати відтік фінансових ресурсів із потребами регіону у реінвестуванні, що передбачає створення сприятливих умов для залучення нових інвесторів та підвищення ефективності використання іноземного капіталу на території області.

Також розглянемо прямі інвестиції зі Львівщини за кордон, та оцінимо їхній внесок у посилення економічної присутності регіону на міжнародній арені. Таке дослідження дозволить краще зрозуміти ефективність інвестиційної політики регіону, визначити ключові тенденції у розвитку

інвестиційних потоків та надати рекомендації для оптимізації інвестиційної діяльності (рис. 2.7).

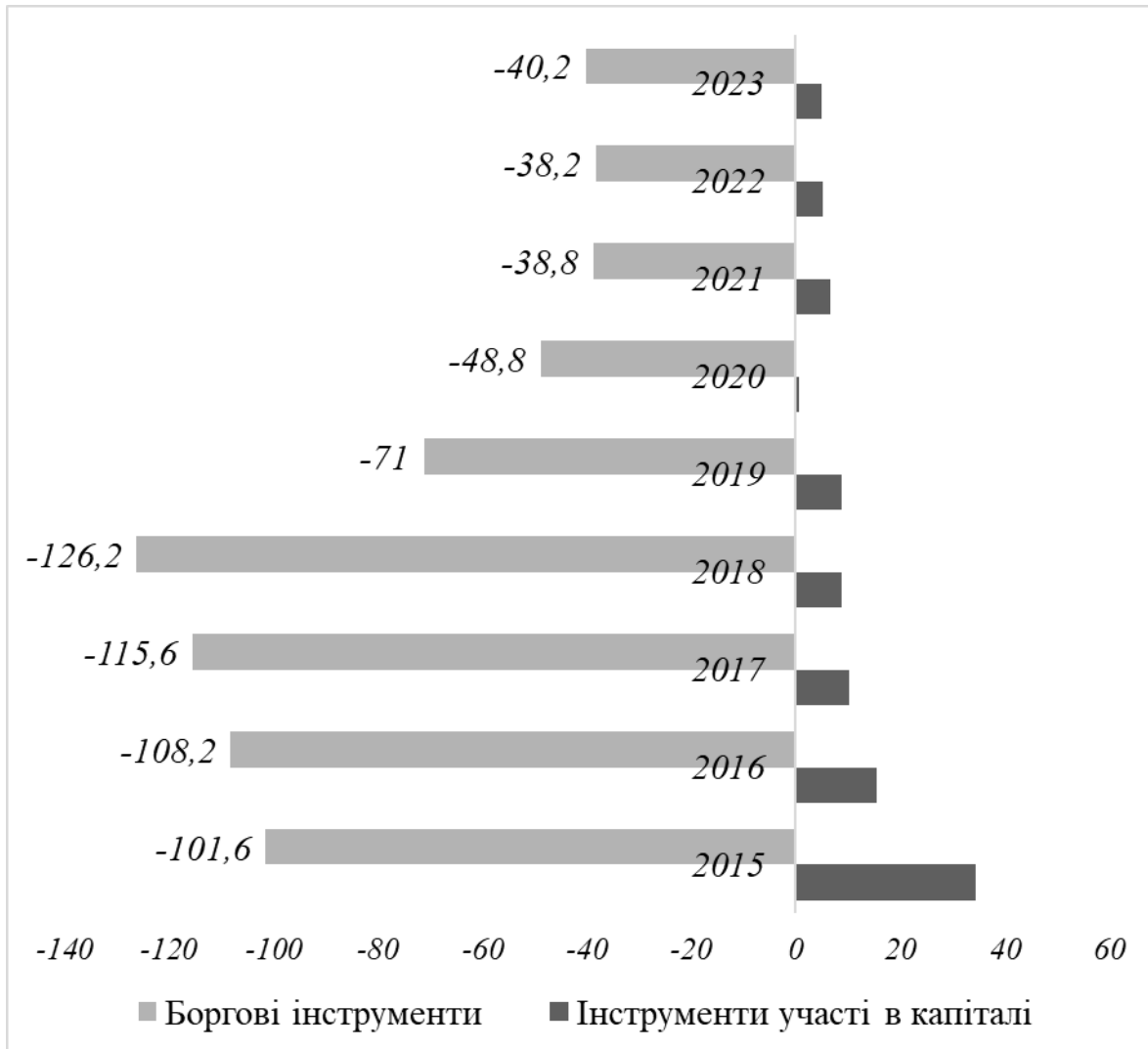

Рис. 2.7. Прямі інвестиції із Львівської області за кордон, млн дол США
Джерело: розраховано на основі [38].

Дані таблиці 2.7. демонструють динаміку залишків прямих інвестицій із Львівської області за період 2015–2023 років, розподілених на інструменти участі в капіталі та боргові інструменти. Вказані показники ілюструють зміну рівня економічної активності області на міжнародному ринку, відображаючи як позитивні, так і негативні аспекти зовнішньоекономічної діяльності. Так, упродовж досліджуваного періоду загальний залишок прямих інвестицій залишається від’ємним, що свідчить про превалювання відтоку капіталу над його залученням. Найбільший відтік інвестицій спостерігався у 2018 році,

коли загальний баланс становив -117,4 млн дол США, із яких -126,2 млн дол припадало на боргові інструменти. Висока частка боргових зобов'язань вказує на низьку здатність регіонального бізнесу підтримувати ефективну інвестиційну діяльність за рахунок власних ресурсів або реінвестування прибутків.

Із 2019 року спостерігається тенденція до скорочення відтоку капіталу. Зокрема, у 2020 році загальний залишок інвестицій зменшився до -48,2 млн дол, а частка боргових інструментів скоротилася до -48,8 млн дол. Це свідчить про зростаючу фінансову стійкість регіональних підприємств і оптимізацію боргових зобов'язань. У 2021–2023 роках відзначається стабільна динаміка залишків інвестицій, зокрема у 2023 році загальний показник становив -35,3 млн дол. Незначне скорочення відтоку порівняно з попередніми роками (-33,1 млн дол у 2022 році) свідчить про стабілізацію міжнародної економічної діяльності Львівської області, незважаючи на зовнішні виклики, зокрема повномасштабну військову агресію.

Показники інструментів участі в капіталі залишаються на низькому рівні, з максимумом у 2015 році (34,5 млн дол) та стабілізацією на рівні 5 млн дол у 2023 році. Це підкреслює обмежену активність області у формуванні власного інвестиційного портфеля за кордоном.

Загальна динаміка залишків прямих інвестицій Львівської області демонструє поступову стабілізацію, однак значний відтік капіталу та низький рівень інвестицій в інструменти участі в капіталі свідчать про необхідність подальшого розвитку інституційної підтримки бізнесу, розширення доступу до фінансування та стимулювання реінвестування прибутків у стратегічно важливі галузі.

Таким чином, доходи від іноземних інвестицій, сплачені нерезидентам, демонструють поступове зростання, що вказує на підвищення ефективності підприємств із іноземним капіталом. Разом із цим, суттєві фінансові відрахування на користь іноземних інвесторів створюють ризики відтоку капіталу, що може впливати на внутрішню економічну стабільність. Прямі

інвестиції з Львівської області за кордон, навпаки, характеризуються від'ємними залишками, що свідчить про переважання боргових інструментів і обмежену участь у формуванні інвестиційного портфеля за кордоном. Незважаючи на поступову стабілізацію цих показників у 2020–2023 роках, рівень зовнішньої інвестиційної активності залишається низьким, що обмежує можливості регіону в розширенні міжнародної присутності. Отже, для забезпечення економічного балансу Львівської області необхідно реалізувати стратегії, спрямовані на оптимізацію використання іноземного капіталу, розвиток внутрішнього інвестування та стимулювання зовнішньоекономічної діяльності. Це дозволить зменшити залежність від зовнішніх фінансових потоків і сприяти зростанню економічної стійкості регіону.

РОЗДІЛ 3.

НАПРЯМИ АКТИВІЗАЦІЇ ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТУВАННЯ У ЛЬВІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

3.1. Інструменти та механізми стимулювання іноземних інвестицій на регіональному рівні

Стимулювання іноземних інвестицій на регіональному рівні є важливим аспектом економічної політики, спрямованим на підвищення конкурентоспроможності регіонів, розвиток інфраструктури та забезпечення сталого економічного зростання. У глобалізованій економіці регіони конкурують за інвестиційні ресурси, що вимагає впровадження ефективних інструментів та механізмів залучення іноземного капіталу. Інструменти стимулювання іноземних інвестицій охоплюють як прямі економічні заходи, так і інституційні механізми, які створюють сприятливе середовище для бізнесу.

Одним із ключових інструментів стимулювання іноземних інвестицій є податкові пільги, які спрямовані на зниження витрат для інвесторів. Податкові пільги можуть включати зниження ставок корпоративного податку, звільнення від податку на прибуток на певний період, прискорену амортизацію активів або зменшення митних зборів на імпортоване обладнання. Зокрема, у країнах Центральної та Східної Європи податкові стимули були одним із основних чинників, що сприяли залученню іноземних інвестицій у період їхньої економічної трансформації. Досвід Польщі свідчить, що створення спеціальних економічних зон із податковими пільгами дозволило залучити значні обсяги іноземного капіталу, спрямованого на модернізацію промисловості та розвиток інфраструктури.

Другим важливим інструментом є створення спеціальних економічних зон (СЕЗ) та індустриальних парків. Ці зони пропонують інвесторам особливі умови для ведення бізнесу, такі як пільгове оподаткування, спрощені процедури реєстрації підприємств, доступ до інфраструктури та

адміністративна підтримка. Як відомо, у Китаї спеціальні економічні зони, такі як Шеньчжень, стали потужним двигуном економічного зростання завдяки залученню іноземного капіталу та інтеграції в глобальні виробничі мережі.

Інструментами непрямого стимулювання інвестицій є інституційні механізми, які створюють сприятливі умови для бізнесу. Це включає вдосконалення регуляторного середовища, зменшення адміністративних бар'єрів, забезпечення прозорості в роботі державних установ і боротьбу з корупцією. Дослідження Світового банку показують, що країни з високим рівнем інституційного розвитку залучають більше іноземних інвестицій, ніж ті, де відсутні прозорі правила гри та ефективні механізми захисту прав інвесторів [52].

Особливу роль у стимулюванні іноземних інвестицій відіграють інфраструктурні проекти. Розвиток транспортної, енергетичної та комунікаційної інфраструктури є важливим чинником підвищення привабливості регіону для інвесторів. Як показує досвід, у країнах Західної Європи фінансування інфраструктурних проектів через державно-приватне партнерство дозволяє ефективно залучати іноземний капітал для реалізації стратегічно важливих ініціатив.

Ще одним дієвим інструментом є надання фінансової підтримки інвесторам у формі субсидій, грантів або пільгового кредитування. Так, у Європейському Союзі регіони з низьким рівнем економічного розвитку отримують фінансову допомогу для залучення іноземних інвестицій через фонди регіонального розвитку. Ці кошти можуть бути спрямовані на модернізацію інфраструктури, розвиток людського капіталу або підтримку інноваційних проектів.

Таким чином, інструменти стимулювання іноземних інвестицій на регіональному рівні є багатогранними й включають як прямі економічні заходи, такі як податкові пільги та створення спеціальних зон, так і інституційні механізми, спрямовані на вдосконалення регуляторного

середовища та розвиток інфраструктури. Ефективне використання цих інструментів дозволяє регіонам підвищувати свою конкурентоспроможність, залучати іноземний капітал і забезпечувати сталий економічний розвиток (рис. 3.1).

Рис. 3.1. Інструменти стимулювання іноземних інвестицій в регіони України

Джерело: власна розробка

Регіональний рівень управління відіграє ключову роль у створенні умов для залучення іноземних інвестицій, адже саме регіони є первинною точкою взаємодії інвесторів із приймаючою економікою. Ефективне використання інструментів і механізмів стимулювання дозволяє адаптувати економічну політику до специфічних потреб і особливостей окремих

територій, що є важливим фактором у глобальній конкуренції за інвестиційні ресурси.

Одним із ключових механізмів, які забезпечують активізацію інвестиційної діяльності, є стимулювання інноваційної складової регіональних економік. Зокрема, створення технопарків, інноваційних кластерів та науково-дослідницьких центрів сприяє залученню інвестицій у високотехнологічні сектори. Такі ініціативи дозволяють інтегрувати іноземні компанії в локальні інноваційні екосистеми, що стимулює обмін знаннями, передовими технологіями та найкращими практиками. Досвід Скандинавських країн свідчить, що інвестиції у розвиток інноваційних хабів підвищують конкурентоспроможність регіонів і сприяють залученню глобальних корпорацій.

Іншим важливим інструментом є реалізація програм професійного навчання та підвищення кваліфікації робочої сили. Інвестори часто орієнтуються на якість людського капіталу в регіоні, адже це впливає на продуктивність праці та ефективність виробництва. Уряди на регіональному рівні можуть фінансувати навчальні програми, спрямовані на підготовку кадрів у тих галузях, які є привабливими для інвесторів. До прикладу у Німеччині державні програми дуальної освіти стали ключовим чинником залучення іноземних інвестицій у виробничі сектори.

Розвиток державно-приватного партнерства є ще одним механізмом, що дозволяє ефективно залучати іноземні інвестиції у стратегічні галузі економіки. ДПП забезпечує розподіл ризиків між державою та приватними інвесторами, що робить проекти більш привабливими для іноземного капіталу. Зокрема, у транспортній інфраструктурі та енергетиці, де проекти є високозатратними, використання механізмів державно-приватне партнерство сприяє залученню інвесторів і реалізації масштабних ініціатив.

Важливим компонентом інституційного середовища є розвиток агентств із залучення інвестицій на регіональному рівні. Ці агентства виконують функції посередників між інвесторами та органами влади,

забезпечуючи консультаційну підтримку, сприяння у вирішенні бюрократичних питань і пошуку місцевих партнерів. Досвід Канади показує, що створення спеціалізованих агентств сприяє не лише залученню ПІІ, але й підвищенню рівня задоволеності інвесторів умовами ведення бізнесу.

Інструментами стимулювання є також маркетингові кампанії, спрямовані на просування інвестиційного потенціалу регіонів. Зокрема, участь у міжнародних виставках, організація бізнес-форумів і розробка спеціалізованих онлайн-платформ дозволяють регіонам презентувати свої переваги на міжнародному рівні. Успішні приклади таких ініціатив демонструють азійські країни, зокрема Сінгапур, де активне маркетингове просування сприяло залученню транснаціональних корпорацій у фінансовий і технологічний сектори.

Класифікація інструментів стимулювання іноземних інвестицій на регіональному рівні може бути здійснена за двома основними напрямками: економічні та організаційні інструменти. Економічні інструменти охоплюють податкові пільги, субсидії, пільгове кредитування та розвиток інфраструктури. Організаційні інструменти включають створення спеціалізованих агентств, спрощення регуляторного середовища та організацію інформаційно-консультаційної підтримки для інвесторів.

Ефективна комбінація цих інструментів дозволяє регіонам створювати сприятливі умови для залучення іноземного капіталу, забезпечувати модернізацію економіки та сприяти довгостроковому економічному зростанню.

Залучення іноземних інвестицій на регіональному рівні потребує розробки багатофункціональних механізмів і використання інструментів, які враховують специфіку регіональної економіки, її ресурсний потенціал та стратегічні пріоритети. У сучасному світі конкуренція за іноземний капітал між регіонами посилюється, що вимагає від органів влади створення комплексних програм стимулювання, спрямованих на задоволення потреб інвесторів і формування довгострокових економічних вигод.

Одним із найбільш ефективних механізмів стимулювання іноземних інвестицій є інтеграція регіонів у глобальні ланцюги доданої вартості. Це дозволяє не лише залучити капітал, але й забезпечити доступ до передових технологій, інноваційних рішень і міжнародних ринків. Так, у регіонах Південно-Східної Азії, таких як В'єтнам і Малайзія, уряди активно підтримують створення підприємств, які стають частиною міжнародних виробничих систем, що значно підвищує їхню інвестиційну привабливість [29].

Важливим інструментом стимулювання є вдосконалення механізмів гарантування прав інвесторів. Це включає забезпечення прозорості правових процедур, захист від експропріації та створення спеціальних механізмів вирішення інвестиційних спорів. Впровадження незалежних арбітражних центрів і включення відповідних положень у двосторонні інвестиційні угоди сприяють формуванню довіри інвесторів до регіонів і країни в цілому.

Підтримка інноваційної діяльності також є важливим напрямом стимулювання інвестицій. Це може включати надання грантів для дослідницьких проектів, фінансування наукових розробок у стратегічно важливих секторах і створення умов для комерціалізації наукових результатів. Так, у Нідерландах функціонує національна програма підтримки інновацій, яка спрямована на залучення іноземних інвесторів у сфери біотехнологій, екологічних рішень і цифрових технологій.

Механізми залучення інвестицій також включають формування партнерств між приватним і державним секторами, що дозволяє об'єднати ресурси та компетенції для реалізації масштабних проектів. У регіонах Канади розвиток транспорту та енергетики активно здійснюється через партнерства між урядом, місцевими громадами та іноземними інвесторами, що знижує ризики та забезпечує стабільність проектів [29].

Класифікація інструментів стимулювання іноземних інвестицій може бути розширена за функціональними ознаками: фінансові, адміністративні та інформаційні. Фінансові інструменти включають гранти, субсидії, державні

гарантії та пільгове фінансування. Адміністративні механізми спрямовані на спрощення процедур реєстрації бізнесу, прискорення видачі дозволів і ліцензій, а також зниження регуляторних бар'єрів. Інформаційні інструменти охоплюють маркетинг інвестиційного потенціалу регіонів, створення баз даних про доступні ресурси та організацію ділових заходів.

Крім того, велике значення мають заходи з розвитку інфраструктури. Удосконалення транспортної, енергетичної, цифрової інфраструктури сприяє зменшенню витрат інвесторів і створює передумови для довгострокового співробітництва. Регіони Західної Європи активно розвивають інфраструктуру для підтримки відновлюваної енергетики, що приваблює інвесторів, орієнтованих на стале використання ресурсів.

Таким чином, інструменти та механізми стимулювання іноземних інвестицій на регіональному рівні є багатовекторними й інтегрованими. Їхнє використання забезпечує регіонам конкурентні переваги, сприяє сталому розвитку та створює передумови для зростання економічного потенціалу в умовах глобальної економічної інтеграції.

3.2. Перспективи розвитку прямих іноземних інвестицій у Львівській області

Львівська область є одним із найперспективніших регіонів України для залучення прямих іноземних інвестицій завдяки своєму вигідному географічному розташуванню, високому рівню освіченості населення та розвиненій транспортній інфраструктурі. Цей регіон розташований на перетині основних торговельних шляхів між Східною та Західною Європою, що створює значні можливості для інтеграції в міжнародні виробничі та логістичні ланцюги. З огляду на глобальні економічні тенденції та внутрішні реформи в Україні, Львівська область має потенціал для значного збільшення обсягів іноземних інвестицій.

Однією з ключових передумов для залучення ПІІ у Львівську область є її близькість до ринків Європейського Союзу. З моменту підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, регіон став привабливим для іноземних інвесторів, які прагнуть скористатися перевагами вільної торгівлі. Особливо це стосується секторів виробництва, логістики та сільського господарства. Проведені дослідження показують, що за останні п'ять років обсяг інвестицій із країн ЄС у Львівську область зріс на понад 30%, що свідчить про інтерес європейських інвесторів до цього регіону.

Регіон також демонструє високу активність у сфері розвитку індустріальних парків, які стають потужними платформами для залучення ПІІ. Львівська область має кілька індустріальних парків, таких як «Рясне-2» і «Новий Розділ», які пропонують інвесторам пільгові умови, зокрема знижені податкові ставки, доступ до сучасної інфраструктури та адміністративну підтримку. Світовий досвід свідчить, що індустріальні парки є ефективним інструментом для залучення інвестицій у виробничі сектори, такі як машинобудування, електроніка та харчова промисловість.

Значним фактором, який сприяє розвитку ПІІ, є наявність кваліфікованої робочої сили у регіоні. Львівська область відома своїми

освітніми закладами, зокрема Національним університетом «Львівська політехніка», Львівським національним університетом імені Івана Франка та іншими закладами вищої освіти, які готують фахівців у галузях ІТ, інженерії та економіки. Це створює можливості для розвитку високотехнологічних секторів і залучення інвесторів, орієнтованих на інновації. Згідно з дослідженням Європейської Бізнес Асоціації, доступність кваліфікованих кадрів є одним із ключових факторів, який впливає на рішення інвесторів щодо вибору місця для капіталовкладень.

Важливим аспектом перспектив розвитку ПІІ є політична підтримка на рівні регіональної та центральної влади. У Львівській області активно впроваджуються реформи, спрямовані на покращення інвестиційного клімату, включаючи боротьбу з корупцією, спрощення регуляторних процедур і розвиток інфраструктури. Зокрема, реалізація Державної стратегії регіонального розвитку до 2027 року передбачає збільшення обсягів інвестицій у пріоритетні галузі економіки, такі як енергетика, транспорт і туризм [32].

Таким чином, Львівська область має значний потенціал для розвитку прямих іноземних інвестицій завдяки своєму стратегічному розташуванню, розвиненій інфраструктурі, освітньому потенціалу та сприятливому інвестиційному клімату. Реалізація перспектив розвитку ПІІ потребує інтегрованого підходу, який включає стимулювання інноваційної діяльності, розвиток інфраструктури та покращення регуляторного середовища.

Прямі іноземні інвестиції відіграють ключову роль у соціально-економічному розвитку Львівської області, забезпечуючи фінансові ресурси, створення нових робочих місць, модернізацію виробництва та інтеграцію регіону в міжнародні ринки. Враховуючи геополітичне положення та реформаторські ініціативи, Львівщина має унікальні переваги для залучення іноземного капіталу, які можуть бути реалізовані через стратегічне управління та розвиток економічної політики.

Одним із перспективних напрямів залучення прямих іноземних інвестицій у Львівській області є розвиток логістичних і транспортних послуг. Близькість до кордону з Європейським Союзом, а також наявність ключових транспортних артерій роблять регіон важливим хабом для міжнародної торгівлі. Згідно з даними Міністерства економіки України, Львівська область входить до трійки лідерів за обсягами транзиту вантажів через кордон, що створює можливості для розвитку інфраструктурних проектів із залученням іноземного капіталу, таких як модернізація залізничних вузлів, будівництво логістичних центрів і реконструкція митних переходів.

Сектор відновлюваної енергетики також має значний потенціал для залучення іноземних інвестицій. Львівська область володіє природними умовами, сприятливими для розвитку сонячної, вітрової та біоенергетики. У рамках державної програми підтримки «зеленої» енергетики регіон активно працює над створенням умов для інвесторів, зокрема через спрощення доступу до земельних ресурсів і пільгове оподаткування.

Туризм є ще одним сектором, який відкриває значні можливості для ПІІ. Львів як культурний і історичний центр України приваблює туристів із усього світу, що створює попит на інвестиції у сферу готельного бізнесу, рекреаційної інфраструктури та об'єктів культурної спадщини. Дані Львівської обласної державної адміністрації свідчать про зростання туристичного потоку на 15% щорічно, до повномасштабного вторгнення російської федерації, що свідчить про стійкий попит на інвестиції у цій сфері.

Важливим стимулом для розвитку ПІІ є цифровізація економіки регіону. Львів є центром ІТ-індустрії України, і саме ця галузь стає магнітом для іноземних інвесторів. Такі компанії, як «SoftServe» і «EPAM Systems», активно співпрацюють із міжнародними партнерами, що сприяє залученню ПІІ у розвиток технологічної інфраструктури, інноваційних центрів та освітніх програм. Досвід Естонії та інших цифрових економік Європи

демонструє, що інвестиції у сферу цифрових технологій мають значний мультиплікативний ефект, який охоплює суміжні галузі.

Класифікація перспектив залучення прямих іноземних інвестицій у Львівській області може бути здійснена за секторальними та інфраструктурними напрямками. Секторальна класифікація включає виробництво, туризм, ІТ, логістику та енергетику. Інфраструктурна класифікація зосереджена на розробці проектів у сфері транспорту, енергетики та комунальних послуг. Такий підхід дозволяє формувати цілісну стратегію розвитку, орієнтовану на максимізацію економічних вигод від залучення іноземного капіталу.

Отже, Львівська область має значний потенціал для залучення ПІІ, який можна реалізувати через розвиток ключових секторів економіки, впровадження інноваційних підходів до управління та створення сприятливих умов для інвесторів. Удосконалення транспортної інфраструктури, підтримка відновлюваної енергетики, розвиток туризму та цифрової економіки сприятимуть підвищенню інвестиційної привабливості регіону та його інтеграції у глобальні економічні процеси.

Розвиток прямих іноземних інвестицій (ПІІ) у Львівській області є стратегічно важливим для забезпечення економічного зростання, підвищення конкурентоспроможності та інтеграції регіону в міжнародні економічні процеси. Перспективи залучення ПІІ визначаються наявністю низки сприятливих умов, включаючи економічний потенціал регіону, прогресивні реформи в Україні, а також зацікавленість іноземних інвесторів у виході на ринки Центральної та Східної Європи.

Сучасні тенденції глобальної економіки вказують на зростання інтересу до інвестицій у сектори, які забезпечують стійкий розвиток і впровадження інновацій. У цьому контексті Львівська область має значний потенціал для залучення капіталу у сферу сталого розвитку. Важливим напрямом є впровадження проектів із розвитку екологічно чистих технологій і зеленої економіки. Так, будівництво підприємств із переробки твердих

побутових відходів або реалізація ініціатив із впровадження енергоефективних технологій можуть стати привабливими для іноземних інвесторів, орієнтованих на стійкий розвиток.

Значні перспективи мають інвестиції у сільське господарство Львівської області. Регіон характеризується родючими ґрунтами, розвиненою системою агропромислових підприємств і сприятливими кліматичними умовами. Це створює можливості для розвитку експортоорієнтованого сільського господарства, зокрема у виробництві органічної продукції, ягідництві та тваринництві. Світова тенденція до збільшення попиту на органічні продукти робить Львівську область перспективним напрямом для ПШ у цьому секторі.

Іншим важливим чинником є зростання інтересу до інвестицій у розвиток інфраструктури. Львівська область, як один із основних транспортних вузлів України, має великий потенціал для реалізації проектів у сфері транспортної логістики. Наприклад, розвиток мультимодальних перевезень, будівництво сучасних складів та логістичних центрів сприятимуть інтеграції регіону у глобальні ланцюги постачання. Такі проекти можуть фінансуватися через механізми державно-приватного партнерства, що забезпечить участь іноземних інвесторів у стратегічних інфраструктурних проектах.

Крім того, Львівська область може стати привабливою для інвесторів у галузі освіти та медицини. Зокрема, створення сучасних навчальних і медичних центрів із залученням іноземного капіталу сприятиме підвищенню рівня соціальних послуг і розвитку людського капіталу. Досвід країн ЄС показує, що інвестиції в ці сфери мають довгостроковий позитивний вплив на якість життя населення та конкурентоспроможність регіонів.

Таблиця 3.2 демонструє, що Львівська область має значні перспективи для залучення прямих іноземних інвестицій завдяки інтеграції в глобальні економічні процеси, розвитку ключових секторів та сприятливому інвестиційному клімату. Разом із цим, регіон має вирішувати виклики,

пов'язані з політичною стабільністю, екологічними стандартами та економічними ризиками, для максимізації свого інвестиційного потенціалу.

Таблиця 3.2.

PESTLE-аналіз перспектив залучення прямих іноземних інвестицій у Львівській області

Фактори	Ключові аспекти	Потенціал/Ризик
Політичні	Політична стабільність і реформи, спрямовані на інтеграцію з ЄС.	+ Підтримка євроінтеграції стимулює інвестиції.
	Тісна співпраця з Польщею через транскордонні програми.	+ Високий інтерес з боку європейських партнерів.
	Спрощення процедур реєстрації бізнесу та створення спеціальних економічних зон.	+ Зменшення бюрократичних бар'єрів.
Економічні	Зростання економічної активності в ІТ, туризмі та аграрному секторі.	+ Можливість для диверсифікації капіталу.
	Розвинена транспортна інфраструктура (залізниця, автошляхи).	+ Логістичні переваги для інвесторів.
	Валютні ризики, наслідки воєнних дій	- Можливе стримування інвесторів.
Соціальні	Високий рівень освіти населення, особливо в технічних і ІТ-галузі.	+ Наявність кваліфікованих кадрів.
	Вільна робоча сила.	+ Привабливість для трудоємних галузей.
	Розвиток туристичного сектору (зростання туристичного потоку на 15% щорічно).	+ Можливості для готельного бізнесу.
Технологічні	Львів — лідер у сфері ІТ і високих технологій.	+ Прогресивні стартапи приваблюють інвесторів.
	Наявність технопарків і науково-дослідницьких центрів.	+ Співпраця з міжнародними компаніями.
	Модернізація цифрової інфраструктури.	+ Підтримка інноваційних проєктів.
Екологічні	Розвиток «зеленої» енергетики (сонячна, вітрова, біоенергетика).	+ Потенціал для екологічних інвестицій.
	Екологічні обмеження в межах євроінтеграції.	- Суворі норми можуть ускладнити проєкти.
	Родючі ґрунти та можливості для органічного сільського господарства.	+ Експортноорієнтоване агровиробництво.
Правові	Інвестиційне законодавство адаптується до стандартів ЄС.	+ Спрощення умов для інвесторів.
	Гарантії захисту прав інвесторів.	+ Довіра з боку іноземного бізнесу.
	Гнучке трудове законодавство та низька вартість праці.	+ Перевага для створення виробництв.

Джерело: власна розробка

Класифікація перспектив розвитку прямих іноземних інвестицій у Львівській області може здійснюватися за напрямками інвестицій і типами проектів. За напрямками інвестицій виділяють такі перспективні сектори, як енергетика, сільське господарство, транспорт, туризм і ІТ. За типами проектів — інфраструктурні, інноваційні, соціальні та екологічні. Такий підхід дозволяє не лише ідентифікувати пріоритетні сектори, але й розробити інструменти підтримки для кожного типу інвестицій.

Забезпечення перспектив розвитку ПІІ у Львівській області вимагає тісної взаємодії між органами державної влади, бізнесом і міжнародними організаціями. Важливим завданням є розробка цільових програм, спрямованих на підвищення інвестиційної привабливості регіону, зокрема через спрощення адміністративних процедур, вдосконалення законодавчої бази та підвищення прозорості в роботі з інвесторами.

Таким чином, Львівська область має всі передумови для значного збільшення обсягів прямих іноземних інвестицій у найближчій перспективі. Використання стратегічного підходу до залучення інвесторів, акцент на розвиток ключових секторів економіки та впровадження інновацій сприятимуть інтеграції регіону у глобальні економічні процеси та забезпеченню сталого економічного зростання.

ВИСНОКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

На основі проведених досліджень можемо зробити наступні висновки щодо прямих іноземних інвестицій як фактору економічного розвитку Львівської області:

1. Теоретична сутність прямих іноземних інвестицій розглядається у рамках різних підходів, які включають економічні, політичні та соціальні аспекти. Згідно Закону України «Про режим іноземного інвестування» під іноземними інвестиціями розуміють цінності, що вкладаються іноземними інвесторами в об'єкти інвестиційної діяльності відповідно до законодавства України з метою отримання прибутку або досягнення соціального ефекту.

2. Система класифікації іноземних інвестицій є багатовимірною та охоплює ключові аспекти, які визначають їхню роль у розвитку економіки. Прямі іноземні інвестиції відіграють важливу роль у залученні капіталу та активному управлінні підприємствами, тоді як портфельні інвестиції спрямовані на фінансову підтримку через придбання цінних паперів без безпосереднього впливу на оперативну діяльність. Інші форми інвестицій створюють додаткові можливості для розширення капіталовкладень. Форми участі дозволяють оцінити багатогранність використання інвестиційного потенціалу. Галузева структура, яка охоплює промисловість, сферу послуг, аграрний сектор та високотехнологічні галузі, демонструє основні напрями інвестування. Мотивація інвесторів підкреслює залежність вибору стратегій інвестування від потреб і ресурсів конкретного ринку. Географічна спрямованість, представлена внутрішньорегіональними та міжрегіональними інвестиціями, вказує на просторову взаємодію регіонів.

3. Механізми впливу прямих іноземних інвестицій на розвиток регіону, включають економічний, соціальний, технологічний та інфраструктурний аспекти. Економічний вплив реалізується через прямі фінансові внески, зростання податкових надходжень та підвищення продуктивності. Соціальний вплив включає збільшення рівня зайнятості, зростання доходів населення та формування соціальних стандартів. Технологічний вплив

пов'язаний із трансфером інновацій, навчанням і підвищенням кваліфікації кадрів, а також стимулюванням місцевих інновацій. Інфраструктурний аспект полягає у модернізації комунікацій, розвитку транспортної мережі та покращенні міської інфраструктури. Ці механізми формують комплексний позитивний вплив іноземних інвестицій на регіональний розвиток, забезпечуючи сталий економічний прогрес.

4. Методичні підходи до дослідження прямих іноземних інвестицій охоплюють широкий спектр інструментів, спрямованих на всебічний аналіз їхнього впливу на економіку приймаючих країн. Інтеграція кількісних, якісних та міждисциплінарних методів дозволяє формувати комплексне уявлення про роль іноземних інвестицій у забезпеченні сталого розвитку, а також сприяє вдосконаленню політик залучення іноземного капіталу.

5. Динаміка прямих іноземних інвестицій у Львівську область за досліджуваний період ілюструє нерівномірності. Початкові роки характеризуються поступовим зростанням, що може бути зумовлено активною інтеграцією регіону до європейських ринків та покращенням умов ведення бізнесу. Проте, у певні роки, зокрема у 2018, 2020 та 2022 роках спостерігається суттєве зниження обсягів іноземних інвестицій, що свідчить про вплив зовнішніх економічних факторів, таких як глобальні фінансові кризи, зміни в регуляторній політиці чи погіршення геополітичної ситуації. У 2019 році відбулось найсуттєвіше зростання обсягів прямих іноземних інвестицій на Львівщину. Загальна динаміка свідчить про високий потенціал області у сфері залучення ПІІ, хоча для забезпечення стабільного зростання необхідне подальше вдосконалення регіональної інвестиційної політики.

6. У 2023 році основна частка прямих іноземних інвестицій у Львівській області була зосереджена у кількох ключових секторах. Найбільшу частку інвестицій отримав промисловий сектор (понад 50 %). Другою за обсягами інвестицій зайняли операції з нерухомим майном, що пояснюється значним попитом на нерухомість спричиненою внутрішньо переміщеними особами у зв'язку з російсько-українською війною. Інші

сектори, включаючи туризм, готельно-ресторанний бізнес та оптову торгівлю та інші, залучили решту іноземного капіталу.

7. Географічна структура прямих іноземних інвестицій демонструє значне домінування декількох країн. У 2023 році найбільшим джерелом інвестицій залишався Кіпр із обсягом 846,3 млн дол, що становить 106,6% порівняно з 2019 роком. Значна частка інвестицій із Кіпру може бути пов'язана із специфікою корпоративних структур українського бізнесу, що використовують кіпрські юрисдикції. Другим за обсягом інвестором стала Польща із 433,4 млн дол у 2023 році (+136,4% до 2019 року). Водночас США показали значне зростання своїх інвестицій — із 11,1 млн дол у 2019 році до 35,7 млн дол у 2023 році (+322,7%). Серед найбільш динамічних інвесторів слід виділити Чехію (+509,5%) і Туреччину (+574,5%), що свідчить про їхній зростаючий інтерес до регіону. Проведений аналіз аналітичних даних свідчать про посилення ролі Європейського Союзу як ключового інвестора в економіку Львівської області. Це підтверджує ефективність євроінтеграційного курсу та необхідність подальшого розширення співпраці з європейськими та північноамериканськими країнами.

8. Доходи від іноземних інвестицій, сплачені нерезидентам, демонструють поступове зростання, що вказує на підвищення ефективності підприємств із іноземним капіталом. Суттєві фінансові відрахування на користь іноземних інвесторів створюють ризики відтоку капіталу, що може впливати на внутрішню економічну стабільність. Прямі інвестиції з Львівської області за кордон, навпаки, характеризуються від'ємними залишками, що свідчить про переважання боргових інструментів і обмежену участь у формуванні інвестиційного портфеля за кордоном. Незважаючи на поступову стабілізацію цих показників у 2020–2023 роках, рівень зовнішньої інвестиційної активності залишається низьким, що обмежує можливості регіону в розширенні міжнародної присутності. Для забезпечення економічного балансу Львівської області необхідно реалізувати стратегії, спрямовані на оптимізацію використання іноземного капіталу, розвиток

внутрішнього інвестування та стимулювання зовнішньоекономічної діяльності. Це дозволить зменшити залежність від зовнішніх фінансових потоків і сприяти зростанню економічної стійкості регіону.

Для забезпечення активізації іноземного інвестування нами напрацьовано наступні пропозиції, зокрема:

1. Забезпечити розширення інструментів стимулювання іноземних інвестицій. Необхідно активніше використовувати такі механізми, як податкові пільги, грантові програми для створення інноваційних підприємств та преференції у доступі до інфраструктури. Варто вдосконалити систему державно-приватного партнерства, яка дозволяє залучати інвесторів до спільних проектів із державою. Зокрема, регіональним органам влади необхідно забезпечити ефективну підтримку через створення єдиних офісів для обслуговування інвесторів, які зможуть спростити процес отримання дозволів, реєстрації підприємств і підготовки інвестиційних угод. Також варто впровадити програму навчання місцевих кадрів для роботи на підприємствах із іноземними інвестиціями, що підвищить їхню продуктивність і сприятиме довгостроковій співпраці.

2. З метою створення сприятливих умов для іноземних інвесторів пропонується модернізувати транспортну інфраструктуру, включаючи залізничне та авіасполучення, розширення потужностей митних пунктів пропуску. Для залучення інвестицій у сферу логістики варто зосередитися на будівництві індустріальних парків і створенні складів для зберігання товарів. Активізація розвитку цифрової інфраструктури дозволить забезпечити ефективну комунікацію між бізнесом і місцевими органами влади.

3. Для підвищення довіри іноземних інвесторів доцільно вдосконалити регуляторну базу, зокрема спростити процес реєстрації бізнесу, забезпечити прозорість судових процедур і захист прав інвесторів. Рекомендується розробити регіональну інвестиційну стратегію, яка враховуватиме особливості Львівської області та її потенціал у сфері прямих іноземних інвестицій.

4. Застосувати висновки PESTLE-аналізу для Львівської області. Рекомендується приділити увагу політичній стабільності та вдосконаленню законодавчої бази, яка регулює діяльність інвесторів. В економічному аспекті доцільно акцентувати на розвиток секторів із високим експортним потенціалом, таких як ІТ, машинобудування та агропромисловий комплекс. У соціальній сфері слід стимулювати розвиток освітніх програм, орієнтованих на підготовку кваліфікованих кадрів. Технологічні аспекти передбачають впровадження новітніх цифрових рішень у промисловість і логістику. З погляду екології важливо забезпечити відповідність інвестпроектів вимогам "зеленого" розвитку, а також надавати пільги підприємствам, що впроваджують екологічні технології.

5. Для підвищення привабливості регіону пропонується створення фондів підтримки іноземних інвесторів із можливістю пільгового кредитування інноваційних проектів. Особливу увагу варто приділити залученню фінансування від міжнародних організацій, таких як ЄБРР та Світовий банк, для розвитку інфраструктури та підтримки соціально значущих проектів. У рамках співпраці з ЄС доцільно ініціювати програми грантової підтримки для проектів, що відповідають стандартам сталого розвитку.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК

1. Батура О.В., Комарова К.В. Іноземні інвестиції в системі становлення ринкової економіки України : монографія. – Дніпропетровськ : Наука і освіта, 2002. – 179 с.
2. Беновська Л. Я., Павлова Л. О. Методичні підходи до оцінки конвергентного розвитку регіонів. Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. 2013. № 2. С. 146–155.
3. Бессонова, С. І., & Комаров, А. С. (2023). Методичні підходи до оцінки ефективності стратегічного управління інвестиційною діяльністю промислових підприємств. Трансформаційна економіка, (5 (05)), 18-23.
4. Брух О., Линдюк А., Бойко В. (2023). Міжнародна торгівля послугами Львівської області: аналітичний аспект. Вісник Львівського національного університету природокористування. Серія «Економіка АПК», (30), 109–117.
5. Бульдович, П. В. (2017). Концепція інституціональних змін Дугласа Норта. Гілея: науковий вісник, (124), 304-308.
6. Вдовічен А. А., Кругляк А. В. Диспропорційність розвитку регіонів: європейський досвід та його застосування в Україні. Актуальні проблеми економіки. 2015. № 1 (163). С. 220–231.
7. Великі міжнародні компанії роблять ставку на майбутнє України. Ukraineinvest: веб-сайт. URL: <https://ukraineinvest.gov.ua/news/01-09-2023/>
8. Вербіцька І.І. Інвестиційна привабливість України: проблеми та перспективи. Економіка та управління національним господарством. 2018, № 22. С. 150-154.
9. Вітер, В. А., & Цаль-Цалко, Ю. С. (2023). Тенденції, проблеми та перспективи залучення іноземних інвестицій в економіку України. Сучасні виклики сталого розвитку бізнесу.

10. Вітер, В. А., & Цаль-Цалко, Ю. С. (2023). Тенденції, проблеми та перспективи залучення іноземних інвестицій в економіку України. Сучасні виклики сталого розвитку бізнесу.

11. Державна служба статистики України. Головне управління статистики у Львівській області. URL : <http://www.lv.ukrstat.gov.ua/>

12. Дзюбановська Н. В. Економетричний підхід до дослідження конвергенції рівня міжнародної торгівлі країн Європейського Союзу. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2016. № 10(1). С. 107–112.

13. Дзюбановська Н. В., Гураль І. В. Оцінка β - та σ -конвергенції розвитку регіонів України за показниками зовнішньої торгівлі. Інтелект XXI. 2018. № 6. С. 53–57.

14. Дука А. Теорія та практика інвестиційної діяльності. Інвестування: навч. посібник / А.П. Дука.– Вид. 2-е. – К.: Каравела, 2008. – 432 с.

15. Засідання робочої групи «Конкурентна економіка» з актуалізації стратегії до 2027року. Тенденції та виклики розвитку економіки. URL : <https://drive.google.com/file/d/1slSdhnFTJfolB78apK5sUOSSTWAFQKIX/view>

16. Зварич І.Т. Аналіз і оцінювання впливу на економічне зростання інвестиційної політики. Моделювання регіональної економіки. 2005. № 1(5). С. 65–74.

17. Інвестологія: наука про інвестування : навч. посібник / за ред. д-ра екон. наук, проф. С.К. Реверчука. – К. : Атака, 2001. – 264 с.

18. Карп'як, М. О., Горбова, Х. В.(2022). Збереження людського потенціалу як основного стратегічного ресурсу розвитку регіонів України в умовах російської агресії. О.В.Регіональна економіка - Регіональна економіка,104(2),57-62. URL : <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2022-2-6>.

19. Катан Л.І. Фінансові аспекти іноземного інвестування // Економіка и управление. – 2006. – № 2-3. – С. 26-29.

20. Келару І.О. Вплив інвестиційних операцій ТНК на структуру економіки України [Електронний ресурс] / І.О. Келару // Чернівецький торговельно-економічний інститут КНТЕУ. – 2012. Режим доступу:http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Vchtei_2012_1_13.pdf

21. Келеберда, Т. В., Далик, В. П., & Корчинський, І. О. (2023). Соціально-економічний розвиток Львівщини в умовах воєнного стану. Академічні візії, (22). URL : <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/483>

22. Клебанова Т. С., Гурьянова Л. С., Трунова Т. Н., Смирнова А. Ю. Оцінка та аналіз нерівномірності розвитку регіонів України. Актуальні проблеми економіки. 2009. № 8. С. 62–168.

23. Ковтун Н. В. Статистичні методи оцінки концентрації інвестицій. Статистика України. 2004. № 4. С. 54–57.

24. Кондрат І., Антощук І. Вплив прямих іноземних інвестицій та інфляції на економічне зростання в Україні. Наука і техніка сьогодні. 2022. № 5 (5). С. 87–97.

25. Концепція соціально-економічної адаптації Львівщини до умов воєнного стану і стратегічних напрямів економічного відродження на післявоєнний період. URL : <https://doc.drohobych-rada.gov.ua/wp-content/uploads/2022/09/%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%86%D0%B5%D0%BF%D1%86%D1%96%D1%8F.pdf>

26. Леус М. М. Суть та класифікація іноземних інвестицій [Електронний ресурс] Видавництво Львівської Політехніки. – URL : http://vlp.com.ua/files/27_17.pdf

27. Линдюк А.О., Квасній С.В. Іноземні інвестиції як чинник розвитку аграрного сектору Волинської області. Матеріали Міжнародної науково-

практичної конференції «Регіональні особливості розвитку АПК». Луцьк : ЛНТУ, 2011. С. 169-170.

28. Линдюк А.О., Брух О.О. Аналіз міжнародної інвестиційної привабливості України як чинник інвестиційної спроможності регіонів. Актуальні проблеми сучасного бізнесу: обліково-фінансовий та управлінський аспекти: матеріали IV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Львів, 22-23 березня 2022 року) Ч. 2. Львів: ЛНУП, 2022. С. 294-299.

29. Ліщинський А.М. Іноземний досвід інвестиційних процесів у підприємствах післявоєнного періоду. Успіхи і досягнення у науці. 2024. 8(8). С. 765-776. DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-8\(8\)-765-776](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-8(8)-765-776)

30. Ліщинський А.М. Особливості здійснення інвестиційної діяльності агропромислових підприємств. Інтелект XXI. 2024. № 3. С.68-73. <https://doi.org/10.32782/2415-8801/2024-3.9>

31. Львівська Обласна Державна Адміністрація. URL : <https://old.loda.gov.ua/>

32. Львівська обласна рада. URL : <https://lvivoblrada.gov.ua/news/v-onovlenii-strategiji-rozvitku-lvivshchini-vrahuyu-t-umovi-vojenного-ta-povojenного-periodu>

33. Львівщина у цифрах. URL : http://www.lv.ukrstat.gov.ua/ukr/help/pb_fig2023/chapter_2_2.html

34. Маркевич К. Хто і як інвестує в Україну. URL: https://razumkov.org.ua/statti/khto-i-iak-investuie-v_ukrainu

35. Мельник В. Міжнародна інвестиційна діяльність. Тернопіль: Карт-бланш, 2003. – 249 с.

36. Мережко Г.М., Ткачук М.Є. Статистичний аналіз прямих іноземних інвестицій в Україні. Глобальні та національні проблеми економіки. 2015. № 8. С. 1213–1215.

37. Науменко Ж. Г. Методика оцінки міжрегіонального диспропорційного розвитку. Економіка: реалії часу. 2015. № 4 (20). С. 33–40.

38. Національний банк України. Департамент статистики та звітності. Київ, 2024. URL: <https://bank.gov.ua/>
39. Онищенко В. О. Організаційно-економічний механізм забезпечення інвестиційної політики держави. Економіка і регіон, № 1, 2012, 3-10. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/econrig_2012_1_3.
40. Пересада А.А. Управління інвестиційним процесом / А.А. Пересада. – К. : Лібра, 2002. – 472 с.
41. План відновлення України. URL: <https://recovery.gov.ua/>
42. Політична мапа Львівської області. URL : <https://www.oporaua.org/report/viyna/pasport-oblasti/24707politichna-mapa-lvivskoyi-oblasti>
43. Про режим іноземного інвестування: Закон України від 19.03.1996 р. №93/96: за станом на 15.01.2011 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 93. – Ст. 80.
44. Прохорова, М. Е., & Лотоцька, Ю. В. (2012). Теорії впливу іноземних інвестицій на економічне зростання країни. Науковий вісник Інституту міжнародних відносин НАУ. Серія: економіка, право, політологія, туризм, 1(1-2), 56-56.
45. Сливка, О. А., Дзюбановська, Н. В., & Маслій, В. В. (2023). Емпіричні підходи до оцінювання конвергенції регіонів України за обсягами залучених прямих іноземних інвестицій. Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Економічні науки, (2 (69)), 104-110.
46. Татаренко Н., Поручник А. Теорії інвестицій: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2000. – С. 160
47. Тесля, С. М. (2009). Прямі іноземні інвестиції як економічна категорія, їх суть та класифікація. Науковий вісник НЛТУ України, 19(3), 131-138.
48. Фатюха Н. Г., Рябченко І. А. Дослідження прямих іноземних інвестицій у розрізі регіонів України. Електронне наукове фахове видання

«Ефективна економіка». 2021. № 10. –

URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9439>

49. Федоренко В.Г., Проценко Т.О., Солдатенко В.В., Степанов Д.В. Економічні та організаційно-правові аспекти іноземних інвестицій в Україні : монографія. – Ірпінь : Національна академія ДПС України, 2004. – 398 с.

50. Хоменко І., Волинець Л., Шамкало А. Особливості надходження прямих іноземних інвестицій та їхній вплив на економіку України. Проблеми і перспективи економіки та управління. 2021. № 1 (25). С. 15–26.

51. Якубовський С.О. Транснаціональні корпорації: особливості інвестиційної діяльності. Київ: "Центр учбової літератури", 2011. – 512 с.

52. Яремчук Р. Є. Ефективність реалізації державної регіональної політики в контексті проблематики територіальних диспропорцій. Регіональна економіка. 2021. № 2. С. 61–71.

53. United Nations Conference on Trade and Development. URL : <https://unctad.org/>